

Møteinnkalling

Utval:	Kvam herad, Kontrollutvalet
Møtestad:	Kvam rådhus, Heradsstyresalen
Dato:	02.12.2025
Tid:	10:00

Dersom nokon av medlemmene ikkje kan møte og må melde forfall, vert dei bedne om å gjere dette så tidleg som råd er ved å kontakte Miriam Akkouche tlf. 902 22 457.

Første vara er kalla inn. Til andre varamedlemar er denne innkallinga å sjå på som ei orientering.

Det er planlagt at Miriam Akkouche møter frå sekretariatet, på dette møtet.

Trygve Vik
kontrollutvalsleiar

Anne Kristin Meyer
kontrollsjef

Miriam Akkouche
rådgjevar

Dokumentet er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Kopi: Vararepresentantar til kontrollutvalet
Ordførar
Revisor
Kommunedirektør/Rådmann

Sakliste

Utvals-saknr	Innhald	Arkiv-saknr	U.Off
	Godkjenningssaker		
GK 11/25	Godkjenning av innkalling og sakliste		
GK 12/25	Godkjenning av møteprotokoll frå møte 30.09.2025	2023/427	
	Politiske saker		
PS 27/25	Interimrevisjonsrapport for 2025	2023/430	
PS 28/25	Kurs i regi av Deloitte våren 2026	2023/424	
PS 29/25	Møteplan for kontrollutvalet 2026	2023/426	
PS 30/25	Oversyn over tilsyn frå Arbeidstilsynet og Statsforvaltaren	2024/26	
	Kvam herad 2025		
PS 31/25	Gjennomgang av møteprotokollar	2023/428	
PS 32/25	Eventuelt	2023/429	
	Referat saker		
RS 4/25	Referatsaker til møte 02.12.2025	2023/423	

GK 11/25 Godkjenning av innkalling og sakliste

Saksframlegg

Saksnr: 2023/427-31

Saksbehandlar: Miriam Akkouche

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kvam herad, Kontrollutvalet	12/25	02.12.2025

Godkjenning av møteprotokoll frå møte 30.09.2025

Forslag til vedtak

1. Møteprotokoll frå møte i kontrollutvalet 30.09.2025 vert godkjent.

Hogne Haktorson
kontrollsjef

Miriam Akkouche
rådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Møteprotokoll

Utval:	Kvam herad, Kontrollutvalet
Møtestad:	Kvam rådhus, Heradsstyresalen
Dato:	30.09.2025
Tid:	10:00 - 12:00

Følgjande faste medlemer møtte:

Namn	Funksjon	Representerer
Trygve Vik	Leiar	SP
Borghild Storaas Ones	Nestleiar	AP
Bjarte Helland	Medlem	INP
Jan-Ove Fredheim	Medlem	FRP

Følgjande medlemer hadde meldt forfall:

Namn	Funksjon	Representerer
Beate Gauden	MEDL	MDG

Følgjande varamedlemer møtte:

Namn	Møtte for	Representerer
Michael Iversen	Beate Gauden	AP

Andre som møtte:

Namn	Funksjon
Ragnar Johnstad	Økonomisjef, Kvam herad
Kjartan Haugsnes	Seniorrådgjevar, Vestland fylkeskommune
Miriam Akkouche	Rådgjevar, Vestland fylkeskommune
Annbjörg Ryssdal	Forvaltningsrevisor, Deloitte
Vegard Holm Stråbø	Rekneskapsrevisor, Deloitte

Trygve Vik
utvalsleiarMiriam Akkouche
utvalssekretær*Dokumentet er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift*

Sakliste

Utvals-saknr	Innhald	Arkiv-saknr	U.Off
	Godkjenningssaker		
GK 5/25	Godkjenning av innkalling og sakliste		
GK 6/25	Godkjenning av møteprotokoll frå møte 06.05.2025	2023/427	
	Politiske saker		
PS 16/25	Rekneskap og årsmelding for Kvam herad 2024 - orientering om oppfølging av vedtak i KU i sak PS 8/25	2023/430	
PS 17/25	Oppfølging - Forvaltningsrevisjon personalpolitikk med fokus på tilsetjingsprosedyrar og vikarbruk	2022/182	
PS 18/25	Revisjonsplan og risikovurdering i samband med forenkla etterlevingskontroll av økonomiforvaltninga 2025	2023/430	
PS 19/25	Forvaltningsrevisjon av barneverntenesta i Kvam herad - rapport	2024/91	
PS 20/25	Forvaltningsrevisjon av anskaffingar og kontraktsoppfølging - Forslag til prosjektplan	2025/22	
PS 21/25	Budsjett for kontrollarbeidet i Kvam herad 2026	2024/43	
PS 22/25	Gjennomgang av møteprotokollar	2023/428	
PS 23/25	Eventuelt	2023/429	
	Referat saker		
RS 3/25	Referatsaker til møte 30.09.25	2023/423	

GK 5/25 Godkjenning av innkalling og sakliste

Saksprotokoll 30.09.2025 - Kvam herad, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Merknader frå kontrollutvalet:

Kontrollutvalet merker seg at innkallinga ikkje ligg tilgjengeleg i møteportal lokalt, og at møteprotokollar og strøymetenesta ikkje fungerer som den skal. Det gjer kontrollutvalet sin rolle som kontrollorgan vanskelegare å gjennomføre.

Innkalling og sakliste vert samrøystes vedteke med merknader.

Vedtak:

Innkalling og sakliste vert samrøystes vedteke med merknadar.

GK 6/25 Godkjenning av møteprotokoll frå møte 06.05.2025

Forslag til vedtak

Møteprotokollen frå møte 06.05.2025 vert godkjent.

Saksprotokoll 30.09.2025 - Kvam herad, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Møteprotokollen vert samrøystes godkjent.

Vedtak:

Møteprotokollen frå møte 06.05.2025 vert godkjent.

PS 16/25 Rekneskap og årsmelding for Kvam herad 2024 - orientering om oppfølging av vedtak i KU i sak PS 8/25

Forslag til vedtak

1. Saka vert lagt fram utan forslag til vedtak

Saksprotokoll 30.09.2025 - Kvam herad, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Økonomisjef Ragnar Johnstad orienterte møtet på vegne av rådmann.

Vedtak i saka var samrøystes.

Vedtak:

Kontrollutvalet ser vedtaket som blei gjort i KU i sak PS 8/25 som tilstrekkeleg følgd opp.

PS 17/25 Oppfølging - Forvaltningsrevisjon personalpolitikk med fokus på tilsetjingsprosedyrar og vikarbruk

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet vurderer at heradet har jobba kontinuerleg og strukturert med betringsarbeidet, og at oppfølginga av heradsstyret sitt vedtak i sak PS 2/2023 er ferdig gjennomført.

Saksprotokoll 30.09.2025 - Kvam herad, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Utvalseiar introduserte saka.

Forslag til vedtak vert samrøystes vedteke.

Vedtak:

Kontrollutvalet vurderer at heradet har jobba kontinuerleg og strukturert med betringsarbeidet, og at oppfølginga av heradsstyret sitt vedtak i sak PS 2/2023 er ferdig gjennomført.

PS 18/25 Revisjonsplan og risikovurdering i samband med forenkla etterlevingskontroll av økonomiforvaltninga 2025

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet tek Deloitte AS sin presentasjon av revisjonsplan og risikovurdering i samband med forenkla etterlevingskontroll av økonomiforvaltninga til orientering
2. Utvalet ber om at interimrevisjonsrapport 2025 vert klar til behandling i møte 2. desember 2025, med frist for levering til sekretariatet 11. november 2025.
3. Kontrollutvalet støttar revisor si tilråding om at tema for den forenkla etterlevingskontrollen for 2025 vert «Korleis sikrar Kvam herad at vedtak for tildeling av særskild tilrettelagt bustad tilfredsstillar krav som blir stilt for legitimering av retten til å krevje meirverdikompensasjon?».
4. Kontrollutvalet ber om at uttale om resultatet av den forenkla etterlevingskontrollen vert levert til same møte som årsrekneskapen for 2025, normalt i mai-møtet 2026, sjølv om den nasjonale fristen er sett til 30.06.

Saksprotokoll 30.09.2025 - Kvam herad, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Revisor Vegard Holm Stråbø frå Deloitte AS presenterte tema for forenkla etterlevingskontroll av økonomiforvaltninga 2025. Deretter presenterte revisor revisjonsplan og risikovurderinga for utvalet.

Forslag til vedtak vert samrøystes vedteke.

Vedtak:

1. Kontrollutvalet tek Deloitte AS sin presentasjon av revisjonsplan og risikovurdering i samband med forenkla etterlevingskontroll av økonomiforvaltninga til orientering
2. Utvalet ber om at interimrevisjonsrapport 2025 vert klar til behandling i møte 2. desember 2025, med frist for levering til sekretariatet 11. november 2025.
3. Kontrollutvalet støttar revisor sin tilråding om at tema for den forenkla etterlevingskontrollen for 2025 vert «Korleis sikrar Kvam herad at vedtak for tildeling av særskild tilrettelagt bustad tilfredsstillar krav som blir stilt for legitimering av retten til å krevje meirverdikompensasjon?».
4. Kontrollutvalet ber om at uttale om resultatet av den forenkla etterlevingskontrollen vert levert til same møte som årsrekneskapen for 2025, normalt i mai-møtet 2026, sjølv om den nasjonale fristen er sett til 30.06.

PS 19/25 Forvaltningsrevisjon av barneverntenesta i Kvam herad - rapport

Forslag til innstilling

1. Heradsstyret tek rapport etter gjennomført forvaltningsrevisjon av barneverntenesta i Kvam herad til etterretning.
2. Heradsstyret ber rådmann sørge for følgande tiltak:
  1. Går i dialog med nokre av dei offentlege instansane som melder, for å identifisere eventuelle tiltak for å sikre at dei får tilstrekkeleg informasjon og tilbakemelding innanfor regelverket.
  2. Etablere undersøkingsplan og undersøkingsrapport i samband med alle undersøkingar.
  3. Gjennomføre ei oppdatert kartlegging av behovet for hjelpetiltak for å identifisere eventuelle behov for å utvikle nye tiltak.
  4. Sikre at det blir utarbeidd tiltaksplanar for alle barn med vedtak om hjelpetiltak og at tiltaksplanane blir evaluerte.
  5. Sikre at barna sin medverknad i eigen sak og korleis barneverntenesta vurderer og vektlegg barnet sine fråsegn og observasjonar, blir tilstrekkeleg dokumenterte i alle delar av saksprosessen.
  6. Sikre at barna blir informert om retten til tillitsperson og at dette blir dokumentert.
  7. Sikre at barneverntenesta si vurdering av at fosterforeldre er skikka og andre vurderingar som er relevant for barnet i samband med val av fosterheim, blir dokumentert i barnet si saksmappe.
  8. Etablere skriftlege rutinar for gjennomføring av tilsynsbesøk, samt sikre at etablerte rutinar for oppnemning og oppfølging av tilsynsførar blir etterlevd.
  9. Sikre at alle samarbeidsavtalar barneverntenesta har med andre relevante aktørar knytt til det førebyggjande arbeidet blir følgd opp og evaluerte.
3. Heradsstyret ber rådmannen utarbeide handlingsplan til kontrollutvalet innan 15.02.26 som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgje opp pkt. 2 i vedtaket, når tiltaka skal setjast i verk, status i arbeidet og kven som skal ha ansvar for iverksetjinga.

Saksprotokoll 30.09.2025 - Kvam herad, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Bjarte Helland har for et år siden bedt om å få sin habilitet vurdert. Rådmannen har gjort følgjene vurdering av representanten sin habilitet. Vurderinga i sin heilskap følgjer som vedlegg til protokollen. Dette står med utheva skrift i vurderinga:

Rådmannen viser vidare til at Bjarte Helland kjenner seg sjølv inhabil i saka og at han difor ikkje ønskjer å delta i handsaminga av den. Rådmannen støttar Bjarte Helland si eiga vurdering av eigen habilitet, og meiner at Helland er å rekna som inhabil i saka jf. fvl. § 6, 2. avsnitt og difor ikkje bør delta i handsaminga av saka.

Bjarte Helland gjekk frå ved vurdering av eigen habilitet. Kontrollutvalet fatta så slik samrøystes vedtak i habilitetsspørsmålet:

Bjarte Helland er inhabil i saka jf. fvl. § 6, 2. avsnitt og kan ikkje delta i handsaminga av saka.

Bjarte Helland fråtredde møtet.

Seniorkonsulent Annbjørg Ryssdal frå Deloitte AS orienterte utvalet om rapporten.

Kontrollutvalet vedtek følgjene merknad:

Kontrollutvalet merkar seg følgjande i høyringssvar frå barnevernsleiar:

Kapasitetsutfordringar i tenesta har som konsekvens at utilsikta fråvær av tilsette, eller arbeidsoppgåver utover ordinær drift er krevjande. Fråvær blir blant anna løyst av ekstraordinær innsats frå dei tilsette. I 2024 starta barneverntenesta opp med eigentilsyn i regi av Statsforvalteren, deretter vart forvaltningsrevisjon igangsett. Dette er forhold som ligg utanfor den ordinære drifta, men som krev ressursar frå dei tilsette og som påverkar prioriteringane til tenesta. Fleire av dei forholda som Deloitte sin rapport peikar på som forbettringsområder, er blant anna konsekvensar av uforutsette arbeidsoppgåver. Samstundes ser tenesta behov for å styrke internkontroll og rutinearbeid for å forebygge og hindre lovbrøt i enkeltsaker, herunder arbeid med tiltaksplanar, oppfølging og tilsyn av fosterbarn.

Forslag til vedtak vert samrøystes vedteke med merknad.

Kontrollutvalet ønsker at Deloitte AS presenterer rapporten for heradsstyret, når saka kjem opp der.

Vedtak:

1. Heradsstyret tek rapport etter gjennomført forvaltningsrevisjon av barneverntenesta i Kvam herad til etterretning.
2. Heradsstyret ber rådmann sørge for følgjande tiltak:
  - 1.Går i dialog med nokre av dei offentlege instansane som melder, for å identifisere eventuelle tiltak for å sikre at dei får tilstrekkeleg informasjon og tilbagemelding innanfor regelverket.
  - 2.Etablere undersøkingsplan og undersøkingsrapport i samband med alle undersøkingar.
  - 3.Gjennomføre ei oppdatert kartlegging av behovet for hjelpetiltak for å identifisere eventuelle behov for å utvikle nye tiltak.
  - 4.Sikre at det blir utarbeidd tiltaksplanar for alle barn med vedtak om hjelpetiltak og at tiltaksplanane blir evaluerte.
  - 5.Sikre at barna sin medverknad i eigen sak og korleis barneverntenesta vurderer og vektlegg barnet sine fråsegn og observasjonar, blir tilstrekkeleg dokumenterte i alle delar av saksprosessen.
  - 6.Sikre at barna blir informert om retten til tillitsperson og at dette blir dokumentert.
  - 7.Sikre at barneverntenesta si vurdering av at fosterforeldre er skikka og andre vurderingar som er relevant for barnet i samband med val av fosterheim, blir dokumentert i barnet si saksmappe.
  - 8.Etablere skriftlege rutinar for gjennomføring av tilsynsbesøk, samt sikre at etablerte rutinar for oppnemning og oppfølging av tilsynsførar blir etterlevd.
  - 9.Sikre at alle samarbeidsavtalar barneverntenesta har med andre relevante aktørar knytt til det førebyggjande arbeidet blir følgd opp og evaluerte.
3. Heradsstyret ber rådmannen utarbeide handlingsplan til kontrollutvalet innan 15.02.26 som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgje opp pkt. 2 i vedtaket, når tiltaka skal setjast i verk, status i arbeidet og kven som skal ha ansvar for iverksetjinga.

PS 20/25 Forvaltningsrevisjon av anskaffingar og kontraktsoppfølging - Forslag til prosjektplan

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet bestiller forvaltningsrevisjon av anskaffingar og kontraktsoppfølging frå Deloitte AS, med utgangspunkt i forslag til prosjektplan og ev. innspel under drøftinga i møtet.
2. Eventuell ny korrigerert prosjektplan vert å sende sekretariatet innan 15.10.2025.
3. Det vert akseptert ein samla timeressurs på inntil det timetal som ligg i forslag til prosjektplan, under føresetnad av at maksimalt 140 timar fakturerast i 2025.
4. Det vert også akseptert følgjande:
  - a)Presentasjon av rapporten i Kvam heradsstyre fakturert etter timeforbruk inntil 6 timar.
5. Kontrollutvalet ønskjer at revisjonsrapport er klar frå Deloitte AS si side innan 19.08.2026.

Saksprotokoll 30.09.2025 - Kvam herad, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Seniorkonsulent Annbjørg Ryssdal frå Deloitte AS presenterte prosjektplan for forvaltningsrevisjon av anskaffingar og kontraktsoppfølging.

Forslag til vedtak vert samrøystes vedteke.

Vedtak:

1. Kontrollutvalet bestiller forvaltningsrevisjon av anskaffingar og kontraktsoppfølging frå Deloitte AS, med utgangspunkt i forslag til prosjektplan og ev. innspel under drøftinga i møtet.
2. Eventuell ny korrigerert prosjektplan vert å sende sekretariatet innan 15.10.2025.
3. Det vert akseptert ein samla timeressurs på inntil det timetal som ligg i forslag til prosjektplan, under føresetnad av at maksimalt 140 timar fakturerast i 2025.
4. Det vert også akseptert følgjande:
  - a)Presentasjon av rapporten i Kvam heradsstyre fakturert etter timeforbruk inntil 6 timar.
5. Kontrollutvalet ønskjer at revisjonsrapport er klar frå Deloitte AS si side innan 19.08.2026.

PS 21/25 Budsjett for kontrollarbeidet i Kvam herad 2026

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet vedtek forslag til budsjett for kontrollarbeidet i Kvam herad for 2026, inkludert eventuelle endringar som vert gjort i møtet.
2. Budsjettforslaget skal følgje sak frå rådmannen om budsjett for 2026 for Kvam herad og fram til handsaming i heradsstyret. Heradsstyret gjer endeleg vedtak om budsjett for kontrollarbeidet 2026.

Saksprotokoll 30.09.2025 - Kvam herad, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Rådgjevar Miriam Akkouche og seniorrådgjevar Kjartan Haugsnes presenterte forslag til budsjett.

Forslag til vedtak vert samrøystes vedteke.

Vedtak:

1. Kontrollutvalet vedtek forslag til budsjett for kontrollarbeidet i Kvam herad for 2026, inkludert eventuelle endringar som vert gjort i møtet.
2. Budsjettforslaget skal følgje sak frå rådmannen om budsjett for 2026 for Kvam herad og fram til handsaming i heradsstyret. Heradsstyret gjer endeleg vedtak om budsjett for kontrollarbeidet 2026.

PS 22/25 Gjennomgang av møteprotokollar

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet tar møteprotokollane som går fram av saksframstillinga til orientering.

Saksprotokoll 30.09.2025 - Kvam herad, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Utvalsmedlemane orienterte møtet om møta som har blitt gjennomført i heradet.

Forslag til vedtak vert samrøystes vedteke.

Vedtak:

Kontrollutvalet tar møteprotokollane som går fram av saksframstillinga til orientering.

PS 23/25 Eventuelt

Forslag til vedtak

Saka vert lagt fram utan forslag til vedtak.

Saksprotokoll 30.09.2025 - Kvam herad, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Utvalsmedlemmane hadde ingen sakar til eventuelt.

Vedtak:

Utvalet hadde ingen sakar til eventuelt.

RS 3/25 Referatsaker til møte 30.09.25

Saksprotokoll 30.09.2025 - Kvam herad, Kontrollutvalet

Behandling i møte

Forslag til vedtak vert samrøystes vedteke.

Vedtak:

Referatsakene vert teken til orientering

Saksframlegg

Saksnr: 2023/430-64

Saksbehandlar: Miriam Akkouche

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kvam herad, Kontrollutvalet	27/25	02.12.2025

Interimsrevisjonsrapport for 2025

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet tar oppsummering etter interimsrevisjon 2025 frå Deloitte AS til orientering.

Samandrag

Føremålet med denne saka er at Deloitte AS skal presentere resultatet av den gjennomførte interimsrevisjonen i Kvam herad for rekneskapen for 2025.

Anne Kristin Meyer
kontrollsjef

Miriam Akkouche
rådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kontrollutvalet i kommunane har ansvar for at det vert gjennomført rekneskapsrevisjon, jf. kommunelova § 23-2 Kontrollutvalets ansvar og myndigheit, der det står:

«Kontrollutvalet skal påse at kommunens eller fylkeskommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte.»

Vidare har kontrollutvalet ansvar for å halde seg orientert om revisjonsarbeidet jf. forskrift om kontrollutvalg § 3 der det står:

«Kontrollutvalget skal holde seg løpende orientert om revisjonsarbeidet»

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse i denne saka ved at dei skal sjå til at rekneskapen vert revidert på ein trygg måte og halde seg orientert om revisjonsarbeidet jf. kommunelova § 23-2 og forskrift om kontrollutval og revisjon § 3.

Vurderingar og verknader

Interimsrevisjonsrapporten bygger på revisjonsplanen frå Deloitte AS, som vart presentert for kontrollutvalet den 30.09.2025.

Interimsrevisjon er den revisjonen som vert gjennomført i løpet av året for å kontrollere at dei interne kontrollane fungerer som føresett gjennom året. Her går revisor gjennom og testar rutinar, transaksjonar og rapportering innan utvalde område.

I dette møtet vil Deloitte AS presentere oppsummeringa av interimsrevisjonsarbeidet. Dette vil, til liks med presentasjon av revisjonsplanen vere eit ledd i å sjå til at kommunen sine rekneskapar vert revidert og at kommunen har ein forsvarleg revisjon.

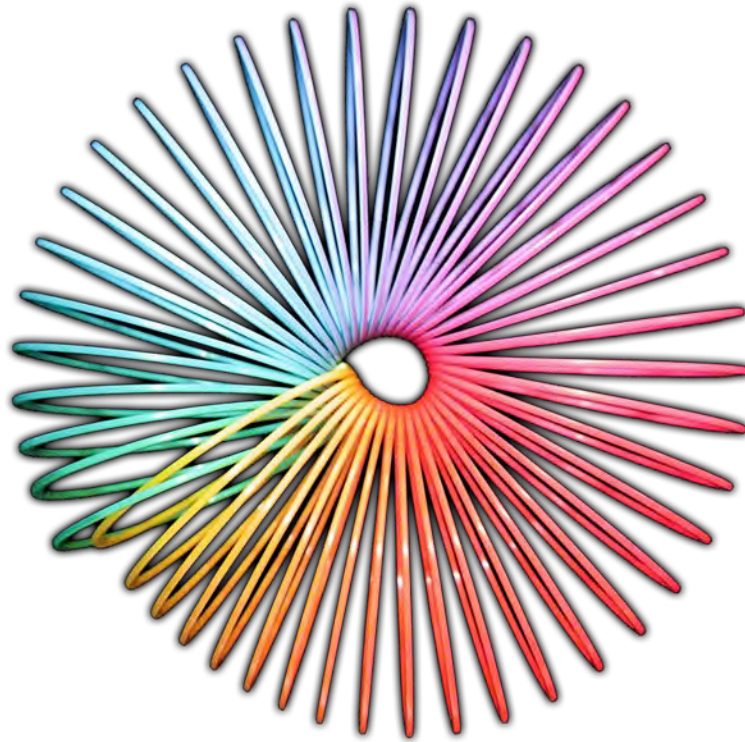
Revisor skriv i rapporten at rutine for nøkkelkontroll av løn ikkje er tilstrekkeleg implementert i kommunen.

Oppsummering av arbeidet med interimsrevisjon ligg ved.

Konklusjon

Sekretariatet tilrår at kontrollutvalet gjer ei vurdering basert på det som kjem fram i presentasjonen og kjem med forslag til fokusområde i årsrevisjonen om ein ønskjer det, sjølv om det er revisjonen som avgjer kva som skal vere med.

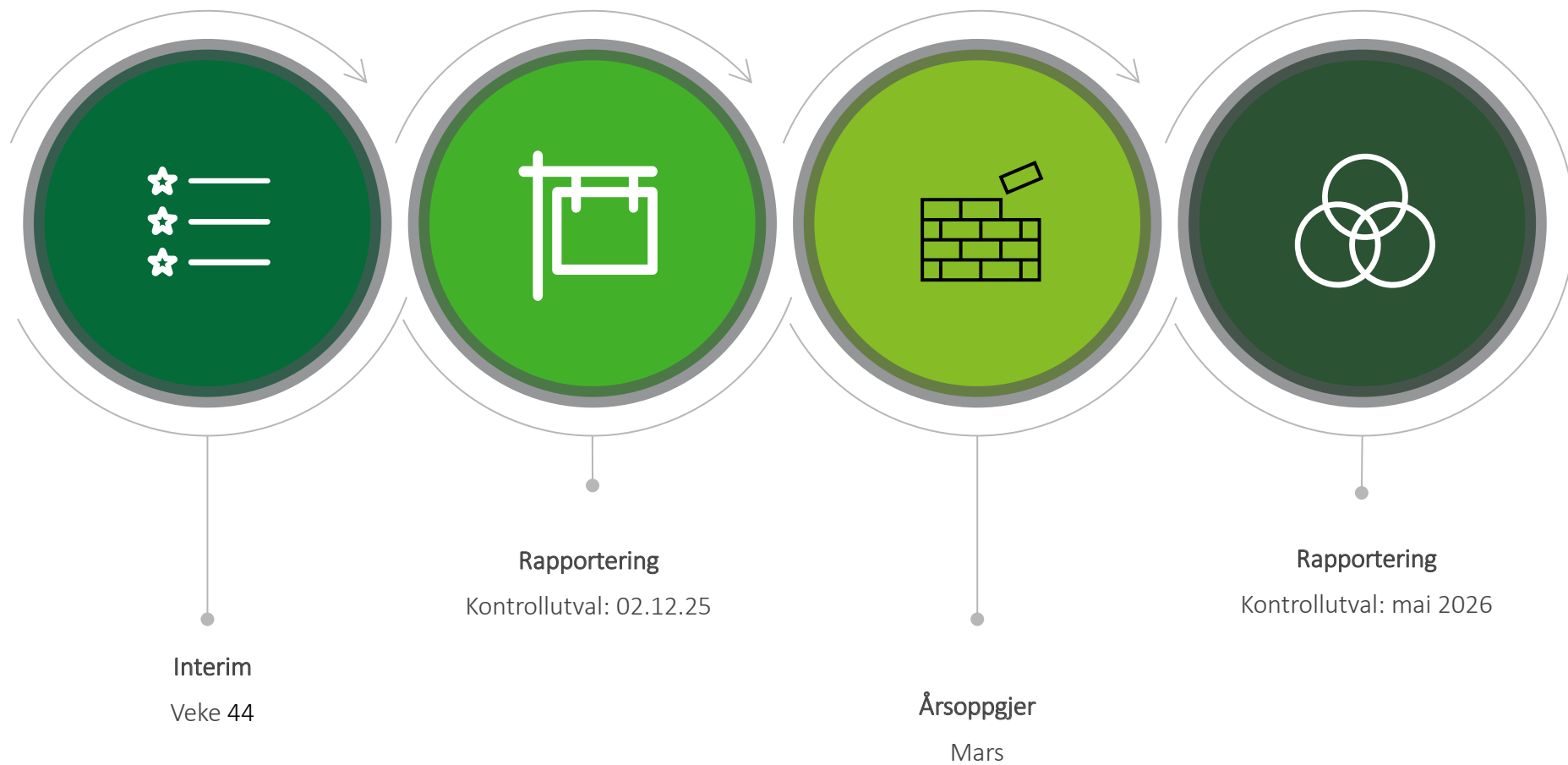
Dersom det ikkje kjem fram noko spesielt i møtet vert det tilrådd at kontrollutvalet tek oppsummeringa etter interimsrevisjon 2025 frå Deloitte AS til orientering.

Oppsummering interimsrevisjon 2025

Kvam herad

Revisjonsprosess

Revisjonshandlingar utført i interim

Rapportering til kontrollutvalet

Nøkkelkontroll løn

Ansvarlege for tilvising (einheitsleiarar) skal kontrollere lønsdata for sine tilsette ved kvar lønsberekning. Vi har avdekkja avvik knytt til denne kontrollen og vår konklusjon er at kontrollen ikkje er tilstrekkeleg implementert.

Saksframlegg

Saksnr: 2023/424-11

Saksbehandlar: Miriam Akkouche

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kvam herad, Kontrollutvalet	28/25	02.12.2025

Kurs i regi av Deloitte våren 2026

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet ber om at Deloitte gjennomfører kurs innan ..... i møte i kontrollutvalet i .. 2026.

Samandrag

Denne saka vert lagt fram for kontrollutvalet på bakgrunn av at Kvam herad har avtale med Deloitte AS om å levere 2 kurstimar pr. år inkludert i fastprisen.

Anne Kristin Meyer
kontrollsjef

Miriam Akkouche
rådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Kvam herad har avtale med Deloitte AS. I kontrakten som er inngått går dette frem av tilbodet:

«Deloitte vil levere eitt kurs a 2 timar per år til Kvam herad som ein del av avtalen. Kurs kan haldast fysisk i heradet, eller digitalt dersom dette er ønskjeleg.»

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse til å vedta gjennomføring av naudsynte kurs innan vedteke budsjettamme, jf. kommunelova § 23-2 og forskrift om kontrollutval og revisjon § 2.

Vurderingar og verknader

Det blir no lagt fram sak om kva kurs kontrollutvalet skal velje våren 2026 eller hausten 2026. Deloitte sitt forslag til kurs som kan vera aktuelle å halde for kontrollutvalet og/eller administrasjonen i Kvam herad ligg ved saka.

Hittil har Deloitte gjennomført desse kursa i Kvam herad:

- 2023: Roller, ansvar og oppgåver for kontrollarbeidet
- 2024: Innføring i rekneskap og momskompensasjon
- 2025: Arkivering, journalføring og offentlegheit.

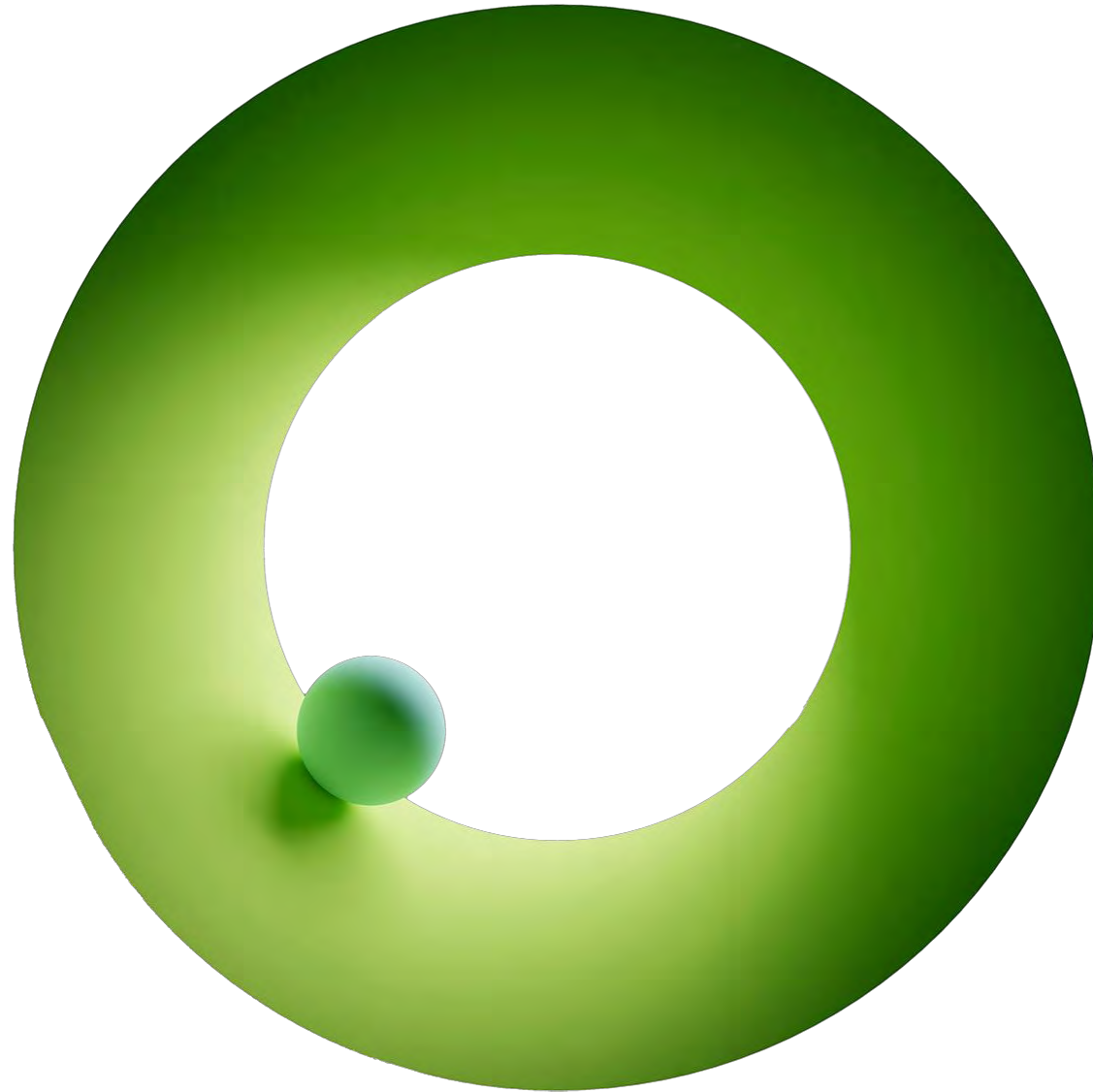
I dette møtet bør kontrollutvalet drøfte seg fram til kva kurs ein ønsker å få gjennomført våren 2026 eller ev. hausten 2026.

Det kan vera ein ide at medlemmene i kontrollutvalet gjer eigne refleksjonar før møtet om erfaringar frå gjennomførte kurs fram til no. På bakgrunn av desse refleksjonane kan det vere avdekka behov for ytterlegare opplæring på enkelte område. I tilfelle går det an å utfordre Deloitte på å gjennomføre kurs innan det aktuelle området.

Avtalen er at slike kurs har hatt ein varigheit på 2 timar og dei har normalt blitt halde i samband med eit kontrollutvalsmøte. På bakgrunn av saksmengda i møta framover kan det vera føremålstenleg at dette kurset vert halde i samband med møte i februar 2026.

Konklusjon

Sekretariatet tilrår at kontrollutvalet diskuterer kva kurs dei vil at Deloitte skal gjennomføre våren 2026/hausten 2026.

Kurstilbod 2025

	Tema	Stikkord
1	Innføring i rekneskap	– Grunnleggande innføring
2	Offentlege anskaffingar	– Kva er hovudprinsippa i regelverket?
3	Meirverdiavgift og meirverdiavgiftskompensasjon	– Innføring i kompensasjonsordninga – Praktiske eksempel
4	Justeringsplikt og -rett	– MVA. ved (fylkes-)kommunens overtaking av bygg og anlegg
5	Habilitet	– Kurset gjev ei innføring i regelverk knytt til habilitet, korleis habilitetsvurderingar kan gjerast og korleis det kan etablerast gode rutinar for å sikre at tilsette og folkevalde ikkje handsamar saker der dei er inhabile
6	GDPR og informasjonssikkerheit	– Grunnleggande prinsipp og krav
7	Arkivering, journalføring og offentlegheit	– Innføring i ulike lovkrav (arkiv- og journalplikt, innsynsrett) – Typiske utfordringar
8	Utvalgte tema knytt til forvaltningsrevisjon og eigarskapskontroll	– Kva er forvaltningsrevisjon og/eller eigarskapskontroll? – Korleis gjere ei god bestilling? – Korleis følge opp gjennomført revisjon?
9	Roller, rolleforståing og ansvar i kontrollarbeidet	– Kva er kontrollutvalets rolle og ansvar i kontrollarbeidet? – Kva er kommunestyrets rolle og ansvar i kontrollarbeidet? – Kva er administrasjonens rolle og ansvar i kontrollarbeidet?
10	Roller og rolleforståing i eigarskapsforvaltning	– Innføring i ulike selskapsformer – Roller og rolleforståing – Kva roller har eigarrepresentantar, valde styremedlemmer, osv.

	Tema	Stikkord
11	Avstemming av rekneskapen	– Kva bør ei avstemming innehalde? – Kor ofte bør avstemmingar utarbeidast? – Kva avstemmingar skal utarbeidast? – Kva regelverk gjeld på området?
12	Økonomisk internkontroll	- Fullmakter - Kontroller
13	Organisatorisk internkontroll	- Kva er internkontroll? - Korleis oppnå tilfredsstillande internkontroll?
14	Innberetning av løn	– Kva ytingar er avgiftspliktige og kva er oppgåvepliktige?
15	Investeringsrekneskap	– Krav til investeringsrekneskap – Skille mellom driftsrekneskap og investeringsrekneskap – Kva skal bokførast i driftsrekneskapen? – Kva kriterium skal vere oppfylt for bokføring i investeringsrekneskapet?
16	Andre rekneskapsmessige problemstillingar	– Tilpassast etterspurnad og behov
17	Leverandørrevisjonar - kva er kontrollutvalet si oppgåve og korleis skil desse seg frå andre revisjonar?	– Sjå i samband med nye innsynsmoglegheiter i kommunelova
18	Kommunelova (utvalde deler) og tilhøyrande forskrifter	– Kva er dei viktigaste endringane frå tidlegare lov? – Her kan vi sjå nærare på utvalde delar
19	Prosjektstyring	– Suksuessfaktorar – Fallgruver
20	Medlem i kontrollutvalet	– Kva for rolle og ansvar har ein som medlem i kontrollutvalet?
21	Klimarisiko og klimabudsjett	– Kva er viktig å tenke på når det gjeld klimarisiko? – Kva bør eit klimabudsjett innehalde?
22	Robek	– Kva konsekvensar har det å vere på Robek og kva skal til for å kome dit?

Deloitte AS and Deloitte Advokatfirma AS are the Norwegian affiliates of Deloitte NSE LLP, a member firm of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, a UK private company limited by guarantee (“DTTL”). DTTL and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL and Deloitte NSE LLP do not provide services to clients. Please see www.deloitte.com/about to learn more about our global network of member firms.

Deloitte Norway conducts business through two legally separate and independent limited liability companies; Deloitte AS, providing audit, consulting, financial advisory and risk management services, and Deloitte Advokatfirma AS, providing tax and legal services.

Deloitte provides industry-leading audit and assurance, tax and legal, consulting, financial advisory, and risk advisory services to nearly 90% of the Fortune Global 500® and thousands of private companies. Our people deliver measurable and lasting results that help reinforce public trust in capital markets, enable clients to transform and thrive, and lead the way toward a stronger economy, a more equitable society, and a sustainable world. Building on its 175-plus year history, Deloitte spans more than 150 countries and territories. Learn how Deloitte’s approximately 460,000 people worldwide make an impact that matters at www.deloitte.com.

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited (DTTL), its global network of member firms or their related entities (collectively, the “Deloitte organization”) is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser.

No representations, warranties or undertakings (express or implied) are given as to the accuracy or completeness of the information in this communication, and none of DTTL, its member firms, related entities, employees or agents shall be liable or responsible for any loss or damage whatsoever arising directly or indirectly in connection with any person relying on this communication. DTTL and each of its member firms, and their related entities, are legally separate and independent entities.

Saksframlegg

Saksnr: 2023/426-15
Saksbehandlar: Miriam Akkouche

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kvam herad, Kontrollutvalet	29/25	02.12.2025

Møteplan for kontrollutvalet 2026

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet i Kvam herad vedtek følgende møteplan for 2026:
  - 03.02.2026
  - 17.03.2026
  - 05.05.2026
  - 29.09.2026
  - 01.12.2026

Samandrag

Kontrollutvalet vedtar sin eigen møteplan. Møteplanen er tilpassa heradsstyret og formannskapet sine møter.

Anne Kristin Meyer
kontrollsjef

Miriam Akkouche
rådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Det er praktisk at møtetider i kontrollutvalet er tilpassa saker som eventuelt skal vidare til formannskap og heradsstyre. I utgangspunktet er det planlagt 5 møte, men kontrollutvalet vel sjølv ut i frå aktivitet kor mange møte ein må ha.

Vedtakskompetanse

Det er kontrollutvalet som har vedtakskompetanse til å vedta eigen møteplan, jf. kommunelova § 23-2.

Vurderingar og verknader

Deler av møteplanen for Kvam herad for 2026, er lagt inn i tabellen:

Utkast til møteplan for kontrollutvalet: (Tysdag)	Merknad:	Aktuelle møter, dersom saker skal vidare til:	
		Formannskapet (Torsdag)	Heradsstyret (Torsdag)
03.02.2026	Årsmelding for 2025 for KU Kurs innan arkivering, journalføring og offentlegheit	12.03	19.03
17.03.2026	Bestilling ny revisjon?		
05.05.2026	Kommunerekneskap for 2025 Årsrekneskap Kvammabadet 2025 Uavhengighetserklæring	07.05	13.05
29.09.2026	Revisjonsrapport barnevern Revisjonsplan 2026 Risikovurd. etterlev 2026 Budsjett 2027 for KU (frist i 2025 var 30.9)	29.10	06.11
01.12.2026	Interimsrevisjonsrapport		11.12

Konklusjon

Sekretariatet tilrår at kontrollutvalet vedtek møteplan for 2026 slik den ligg føre.

Kvam herad

Sakspapir

SAKSGANG

Styre, utval, komite m.m.	Møtedato	Saknr
Kvam formannskap Kvam heradsstyre		

Avgjerd av:	Arkiv: N-022, HistNR-20/1554	Arkivsaknr
Saksh.: Anita Hesthamar	Objekt:	21/13309 - 6

Møteplan for politiske møter i 2026

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

Kvam heradsstyre vedtek møteplan for politiske møter i 2026 slik den ligg føre. Ordførar har fullmakt til å gjera naudsynte endringar i enkeltmøter i løpet av 2026.

Samandrag:

Kvam heradsstyre skal vedta møteplan for politiske utval og folkevalde organ for 2026. Det lagt opp til at alle heradsstyremøta skal vera dagmøter, i tråd med tidlegare vedtak og nytt reglement vedteke i HST-101/24. Framlegg til møteplan er som følgjer:

Møteplan	Vår 2025				Haust 2025		
Møtebolk nr.	1	2	3	4	5	6	7
Publisert innkalling	27. jan.	3. mar.	28. apr.	2. jun.	15. sep.	20. okt.	17. nov.
Arbeidsmøter		AFSK 5. mar.		AFSK 3. jun.	AFSK 16. sep.		AFSK 19. nov.
Tema arbeidsmøte		Plan		Økonomi	Tilstandsrappr.		Økonomi
Ungdomsråd (URÅD)	2. feb.	9. mar.	4. mai.	8. jun.	21. sep.	26. okt.	23. nov.
Eldreråd (KER)	2. feb.	9. mar.	4. mai.	8. jun.	21. sep.	26. okt.	23. nov.
Råd for menneske med nedsett funksjonsevne (RMF)	3. feb.	10. mar.	5. mai.	9. jun.	22. sep.	27. okt.	24. nov.
Formannskap (FSK)	5. feb.	12. mar.	7. mai.	11. jun.	24. sep.	29. okt.	26. nov.
Eigar- eller dialogmøte i samband med FSK		Hardanger AKS	Kvammabadet KF (årsmelding)		Kvam Energi AS	Kvammabadet KF (budsjett)	
Administrasjonsutval (ADM)				12. jun.			27. nov.
Kontrollutval (KUV)							
Heradsstyre (HST)	Fre 13. feb	19. mar.	Ons 13. mai	18. jun.	1. okt.	Fre 06.nov.	Fre 11. des.

Kontrollutvalet fastset eigen møteplan.

Liste med vedlegg som det er referert til eller sitert frå i saksframstillinga:

Andre dokument i saka:

Saksopplysningar og vurdringar:

Møteplanen er vurdert opp mot møter i andre organisasjonar ut frå det som er kjent per oktober 2026.

Organisasjonar som er vurdert:

- Vestland fylkeskommune (Fylkestinget)
- KS Vestland
- Hardangerrådet
- LVK

Hardangerrådet skal vedta sin møteplan 24.10.25. Dersom rådet held fram med torsdag som møtedag eller ikkje forskyv møta sine, er det konflikt med fleire av heradsstyremøta i 2026. I framlegget til møteplan er difor fleire av møta forskyvd til fredagar.

I tabellen er det vist kva årlege tema som er aktuelle i kva møtebolc i HST, og kva andre hendingar, feriar og møter som er teke omsyn til. I tillegg er det lagt inn ei ny linja som viser når møteinnkalling til FSK vert publisert, i tråd med HST-101/24. Miljø-, plan- og bygningssutval er teke ut, då utvalet er lagt ned frå 01.01.2026.

Møteplan	Vår 2025				Haust 2025		
Møtebolc nr.	1	2	3	4	5	6	7
Publisert innkalling	27. jan.	3. mar.	28. apr.	2. jun.	15. sep.	20. okt.	17. nov.
Arbeidsmøter		AFSK 5. mar.		AFSK 3. jun.	AFSK 16. sep.		AFSK 19. nov.
Tema arbeidsmøte		Plan		Økonomi	Tilstandsrapport		Økonomi
Ungdomsråd (URÅD)	2. feb.	9. mar.	4. mai.	8. jun.	21. sep.	26. okt.	23. nov.
Eldreråd (KER)	2. feb.	9. mar.	4. mai.	8. jun.	21. sep.	26. okt.	23. nov.
Råd for menneske med nedsett funksjonsevne (RMF)	3. feb.	10. mar.	5. mai.	9. jun.	22. sep.	27. okt.	24. nov.
Formannskap (FSK)	5. feb.	12. mar.	7. mai.	11. jun.	24. sep.	29. okt.	26. nov.
Eigar- eller dialogmøte i samband med FSK		Hardanger AKS	Kvammabadet KF (årsmelding)		Kvam Energi AS	Kvammabadet KF (budsjett)	
Administrasjonsutval (ADM)				12. jun.			27. nov.
Kontrollutval (KUV)							
Heradsstyre (HST)	Fre 13. feb	19. mar.	Ons 13. mai	18. jun.	1. okt.	Fre 06.nov.	Fre 11. des.
Årlege tema i HST			General-forsamling Kvam Energi og årsmelding.	Årsmelding, 1. tertialrapport og utkast øk.plan	2. tertialrapport og tilstandsrapportar		Budsjettsaker
Feriar		Vinterferie veke 9, 23.02.-01.03.	Påskeferie veke 14, 30.3.-06.04. Kristi himmelfartsdag 14.05.	2. pinsedag 25.05.		Haustferie veke 41, 05.-11.10.	
Fylkesting		24. og 25.03.		16. og 17.06.		29.9. og 30.9.	8. og 9.12.
KS Vestland		2. og 3.03. Strategi-konferanse. 16. og 17.03. KPT	4. og 5.05. Ordførar- og kommune-direktør-samling			15. og 16.10. Haust-konferanse	
Hardangerrådet	15.01.	26.03.	10.04.	04.06.	10.09.	15.10.	10.12.
Andre hendingar	Helsefjellesskap og Hardingtinget 12.02.	LVK-regionmøte			LVK landsmøte 2.-4.9.	Hardanger-konferansen 04.-05.11.	

Tidlegare har det vore 2 eigarmøte i løpet av året med Hardanger AKS AS og Kvam Energi AS. Det har vist seg vanskeleg å få gjennomført, og i tillegg kjem det eine eigarmøtet til Kvam Energi AS tett på generalforsamlinga deira. I framlegget er det difor redusert til 1 eigarmøte.

Kontrollutvalet sin møteplan for 2026 er ikkje kjent endå. Dei fastset sin eigen møteplan.

Det har vist seg at det er behov for å gjera tilpassingar i enkeltmøter i etterkant av vedtak. Slike endringar må gjerne avklarast på kort varsel, og det er difor tilrådd at ordførar får fullmakt til å gjera slike tilpassingar.

Saksframlegg

Saksnr: 2024/26-41

Saksbehandlar: Miriam Akkouche

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kvam herad, Kontrollutvalet	30/25	02.12.2025

Oversyn over tilsyn frå Arbeidstilsynet og Statsforvaltaren Kvam herad 2025

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalet tar referatsaka til orientering.
2. Kontrollutvalet ber rådmann om å levere ei skriftleg samanfatning av dei nemnte tilsyna og eventuelle liknande tilsyn, med funn, pålegg, tiltak og status i møte 17.03.2026.
3. Samanfatning vert å senda sekretariatet innan 24.02.2026.

Samandrag

Føremålet med denne saka er at kontrollutvalet skal få eit oversyn over tilsyn frå Arbeidstilsynet og Statsforvaltaren som har vore gjennomført siste året i Kvam herad.

Anne Kristin Meyer
kontrollsjef

Miriam Akkouche
rådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Tilsyn frå Statsforvaltaren og Arbeidstilsynet er med på å heve kvaliteten på tenestene i heradet og sikrar at heradet følgjer lova. Kontrollutvalet har som rolle å føre kontroll med heradet sine organ på vegne av heradsstyret.

Vedtakskompetanse

«Kontrollutvalget har en generell informasjons-, innsyns- og undersøkelsesrett, uten hensyn til om opplysningene er underlagt taushetsplikt» (Overå og Bernt, 2019:457), jf. kommuneloven § 23-2, tredje ledd.

Vurderingar og verknader

Tilsyn hever kvaliteten på tenester i heradet. Kontrollutvalet bør vere interessert i tilsyn som skjer i heradet, og revisor bør vere orientert om dei tilsyna som har vore gjennomført i heradet siste året.

Det har vore gjennomført 4 tilsyn i Kvam herad i laupet av 2025. To av desse tilsyna er igangsett av Statsforvaltaren, ein frå Arbeidstilsynet og ein under planlegging frå Statens Kartverk.

I tilsyna har heradet mest sannsynleg fått nokre pålegg og tiltak som dei må følge opp. Det kan vere av interesse for kontrollutvalet å få ei samanfatning frå heradet om kva pålegg dei har fått, kva for tiltak dei har igangsett og status på gjennomføring av desse.

Det er ein stor fordel for kontrollutvalet å vere oppdatert på kva for tilsyn og pålegg heradet har hatt, då den samla tilsynsmengda kan påverke vidare prioritering av prosjekta i revisjonsplanen og ved ein eventuell bestilling av ny forvaltningsrevisjonsrapport.

Konklusjon

Sekretariatet tilrår kontrollutvalet å ta saka til orientering.

Sekretariatet tilrår kontrollutvalet å be om ein skriftleg orientering frå rådmannen om pågåande tilsyn, oppfølging av pålegg frå tilsyna og nye pålegg som er kome som følge av tilsyn gjennomført siste året.

Saksframlegg

Saksnr: 2023/428-11

Saksbehandlar: Miriam Akkouche

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kvam herad, Kontrollutvalet	31/25	02.12.2025

Gjennomgang av møteprotokollar

Forslag til vedtak

Kontrollutvalet tar møteprotokollane som går fram av saksframstillinga til orientering.

Samandrag

I denne saka er tanken at kontrollutvalet skal gjera ei vurdering av saker i møteprotokollar frå andre politiske utval i Kvam herad som kan vera av interesse for utvalet.

Anne Kristin Meyer
kontrollsjef

Miriam Akkouche
rådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

I møte i kontrollutvalet 30.11.2023 vart kontrollutvalet samde om å fordele oppgåvene med å lese gjennom møteprotokollane. I møte i kontrollutvalet 03.12.2024 blei det gjort nokre justeringar i fordelinga av oppgåver, som no er fordelt slik:

Politisk organ:	Kontrollutvalsmedlem:
Heradsstyret	Jan-Ove Fredheim og Beate Gauden
Formannskapet	Borghild Storaas Ones
Miljø, plan og bygningsutval	Trygve Vik

Vedtakskompetanse

Kontrollutvalet har vedtakskompetanse til å handsame sak om gjennomgang av møteprotokollar, jf. kommunelova § 23-2.

Vurderingar og verknader

I denne saka er tanken at kontrollutvalet skal gjera ei vurdering av saker i møteprotokollar frå andre politiske utval i Kvam herad. Kontrollutvalet kan be om nærare informasjon om enkeltsaker og drøfte ulike problemstillingar som ein finn av særleg interesse i protokollane. Møtebøkene kan lastas ned frå heimesida til heradet [Møteplan 2025 - Kvam herad - Nettsider for Kvam herad \(www.kvam.no\)](http://www.kvam.no)

Dette er ein av fleire måtar å gjera seg kjent med det politiske arbeidet i heradet på, og kunna fanga opp saker som no eller på eit seinare tidspunkt kan vera eit aktuelt saksfelt for kontrollutvalet.

Til dette møtet er det desse møteprotokollane som er aktuell for gjennomgang:

- Heradsstyret **02.10.25 og 07.11.25**
- Formannskapet **30.10.25 og 27.11.25**
- Miljø, plan og bygningsutval **29.10.25 og 26.11.25**

Konklusjon

Dersom det ikkje kjem fram noko spesielt i gjennomgangen av protokollane som kontrollutvalet bør vite meir om, vert det tilrådd at kontrollutvalet tar møteprotokollane som går fram av saksframstillinga over til orientering.

Saksframlegg

Saksnr: 2023/429-16

Saksbehandlar: Miriam Akkouche

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kvam herad, Kontrollutvalet	32/25	02.12.2025

Eventuelt

Forslag til vedtak

1. Saka vert lagt fram utan forslag til vedtak.

Samandrag

Det er lagt opp til å ha eventuelt på saklista for å ivareta det enkelte medlem i utvalet sin moglegheit til å sjølv ta opp saker som ikkje er på saklista.

Anne Kristin Meyer
kontrollsjef

Miriam Akkouche
rådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

---

Saksframlegg

Saksnr: 2023/423-11

Saksbehandlar: Miriam Akkouche

Saksgang

Utval	Utv.saksnr.	Møtedato
Kvam herad, Kontrollutvalet	4/25	02.12.2025

Referatsaker til møte 02.12.2025

Forslag til vedtak

1. Referatsaka vert teken til orientering

Samandrag

Følgjande referatsaker har kome inn til kontrollutvalet:

- Årsmelding mobbeombod
- Påmelding til Solstrand
- «Virksomhetsbesøk» - vegleiar FKT

Anne Kristin Meyer
kontrollsjef

Miriam Akkouche
rådgjevar

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor inga handskriven underskrift

Årsmelding 2024–2025

Mobbeombodet i Vestland

Vestland
fylkeskommune

Innhald

Forord	4
Samandrag	5
Mobbeombodet i Vestland	6
Samarbeidspartnarar	7
Fagleg forankring og verdiplattform	7
Arbeidet til mobbeombodet i 2024–2025	8
Oppsummeringar i tabell- og diagramform	8
Arbeid for å gjere tenesta meir synleg	11
Engasjementskart	12
Innlegg og føredrag som gjeld barnehage- og skulemiljø	13
Ombodsblikket på Vestland	14
Systemet må verke	14
Autoritativ klasseleiing og jamn innsats for å sikre eit trygt og godt klassemiljø	15
Det viktige fellesskapet	15
Sårbarheitsfaktorar hjå barn og unge	15
Bekymringsfullt skulefråvær	15
Det viktige foreldresamarbeidet	16
Lytt til barn og unge	16
Barnehagane	18
Tilrådingar	19
Vegen vidare	21
Kjeldeliste	22

Forord

No sit du med årsmeldinga til mobbeombodet i handa eller på skjermen din. Årsmeldinga gjeld for barnehage- og skuleåret 2024–2025 og viser mobbeomboda sitt perspektiv – ombodsblikket – på det psykososiale leike- og læringsmiljøet til barn og unge. Meldinga er skriven med utgangspunkt i førespurnadane som har komme inn til mobbeombodet, og arbeidet vi har gjort. Observasjonar og erfaringar frå enkeltsaker og systemarbeid er inkludert. Mobbeombodet rapporterer til fylkestinget i Vestland for å vise korleis ressursar har vore nytta, men endå meir for å peike på svakheiter og på moglegheiter som kan vere til nytte i det vidare arbeidet til fylkeskommunen og kommunane i Vestland. Årsmeldinga er ikkje ein tilstandsrapport om alt som går føre seg i skular og barnehagar i Vestland, men ho rommar nyansar og perspektiv som supplerer det eksisterande datagrunnlaget som kommunane og andre barnehage- og skuleeigarar har.

Vi takkar alle som har tatt kontakt med oss, og dei vi har samarbeidd med dette året. Vi tar med oss alle tilbakemeldingar vi har fått, og er særleg takksame for samarbeidspartnarar som har utfordra oss på arbeidet vårt. Det bidreg til at vi utviklar rolla vår og kvaliteten på tenesta vi leverer.

I år vil vi også rette ei stor takk til Birthe Johanne, Geir og Helen i fylkeskommunen si kommunikasjonsavdeling som har hjelpt oss med språkvask, montering og publisering av årsmeldinga.

Vi ber særleg om at ansvarlege politikarar, administrasjon og tilsette i skule og barnehage løftar og bruker årsmeldinga. Les ho, lytt til stemmene frå elevar, foreldre og tilsette, og kontakt oss gjerne om du vil høyre meir!

Gøril Hillersøy og Hildegunn Hodneland
Mobbeombod i Vestland,

01.08.2025

Samandrag

Skule- og barnehageåret 2024–2025 har mobbeombodet motteke 156 førespurnader som gjeld barnehage og/eller skulemiljø i Vestland. Det er flest foreldre som tek kontakt, men i større grad enn tidlegare ser vi at også tilsette i skule og barnehage kontaktar oss for å sparre eller få råd og rettleiing i krevjande saker. Ein del av arbeidet vårt i løpet av året er også å delta med presentasjonar og innlegg for tilsette i barnehage og skule, foreldre og politikarar. I år har vi hatt 74 slike oppdrag. I tillegg har vi formidla synspunkt og kunnskap om mobbing og utrygge leike- og læringsmiljø gjennom ulike innspel i media, mellom anna kronikk, avisreportasje og podcast, 13 i talet.

Gjennom besøk og samtalar med foreldre og tilsette i skular og barnehagar og førespurnadar, får vi eit innblikk i kor skoen trykker, og kva som fungerer og ikkje fungerer når barn og unge ikkje har det trygt og godt i barnehage eller skule. Vi erfarer at mobbing er meir enn enkeltelevar som er slemme med kvarandre, den som blir mobba og den som utfører mobbeåtfærd. Mobbing handlar om komplekse sosiale prosessar og negative gruppedynamikkar, og vi må sjå det som skjer i samanheng med omgjevnadane til barnet/eleven.

I årsmeldinga løftar vi fram problemområde og utfordringar vi ser i skule- og barnehage. Avslutningsvis gir vi tilrådingar til skule- og barnehageeigar, leiarar og tilsette.

Som i førre årsmelding ser vi at det er nødvendig å rette søkelyset mot utrygge klassemiljø. Det kan vere klassemiljø der lærarar anten treng støtte i klasseleiingsarbeidet, eller det er vanskeleg for både skule og barnehage å få tak i og halde på kvalifiserte leiarar, lærarar og fagarbeidarar. Ufrivillig skulefråvær, sårbare elevgrupper og brot på aktivitetsplikt i skule og barnehage står også fram som tydelege problemområde. Vi har få førespurnader frå barnehage, men høyrer likevel ofte at «det starta i barnehagen», og har også i årets årsmelding eit eige kapittel med informasjon om korleis vi arbeider inn mot barnehagefeltet.

Innsparingar i kommunane har stor innverknad på tilbodet til barn og unge, både i og utanfor skule og barnehage, men dette er ikkje den einaste årsaka til mobbing og utrygge leike- og læringsmiljø. Vi opplever eit strekk i laget, både mellom skular/barnehagar og mellom tilsette i same skule eller barnehage. Vi ser at kunnskap, kompetanse, haldningar, kultur og vilje til utvikling og endring har stor betydning for korleis ein arbeider både med førebygging og handtering av utrygge leike- og læringsmiljø. Kven barn og unge møter når dei går inn døra til skule eller barnehage, er altså svært viktig. Men også foreldregruppa, lokalsamfunnet, administrativt og politisk eigarnivå og samarbeidet mellom ulike aktørar har stor betydning for oppvekstmiljøet.

Mobbeombodet i Vestland jobbar ut frå budskapet «saman for trygge og gode barnehage- og skulemiljø». Målet med årsmeldinga er å auke kunnskap og engasjement om temaet mobbing og inkluderande barnehage- og skulemiljø. Årets elevundersøking viste at mobbetala i Vestland er stabilt høge samanlikna med fjoråret, og det er vanskeleg å gi eitt enkelt svar på kvifor det er slik. Kampen mot mobbing og utanforskap må halde fram, men ingen kan kjempe han aleine.

Vi ynskjer at du som les årsmeldinga, anten du er politikar, skule-/barnehageeigar, rektor, barnehagestyrar, lærar, elev eller føreset til eit barn i Vestland, engasjerer deg i kampen.

Ingen kan gjere alt, men alle kan gjere litt!

Årets tilrådingar skil seg ikkje i stor grad frå tidlegare år, og kjem i stikkordsform her. Les gjerne den utdjupande versjonen på side 19 og 20 også.

1. Lytt til barn og unge
2. Arbeid systematisk med barnehage- og skulemiljø
3. Set arbeid med inkluderande klassemiljø og god klasseleiing høgt på agendaen
4. Foreldresamarbeidet må styrkast og systematiserast
5. Rust opp, ikkje ned – kommunane sitt ansvar

Mobbeombodet i Vestland

Mobbeombodet i Vestland er eit lågterskeltilbod for barn i barnehage og grunnskule, og for foreldra deira. Ombodet skal arbeide mot alle former for mobbing og krenkingar, og skal bidra til at barn og unge får oppfylt rettane sine til trygge og gode barnehage- og skulemiljø. Det inneber at alle kan spørje ombodet om råd i saker som gjeld barnehage- og skulemiljø. Mobbeombodet har teieplikt.

I Vestland var det i 2024 registrert 32 445 barn i barnehagar ¹ og 76 118 elevar i grunnskulen ².

Ordninga med fylkesvise mobbeombod vart initiert som ei nasjonal prøveordning hausten 2018. Fylkestinget i Vestland vedtok mandatet ³ som mobbeombodet arbeider ut frå 10.06.20. I Vestland er det to mobbeombod. Gøril Hillersøy og Hildegunn Hodneland er begge tilsette i 100 prosent stilling. Som ombod er vi uavhengige av politiske og administrative myndigheiter. Saman med elev- og lærlingombodet er vi plasserte i staben til fylkesdirektøren, i avdeling for organisasjon og økonomi. Vi har kontorstad ved fylkeshusa i Leikanger og i Bergen.

Mobbeombodet i Vestland skal ha eit tydeleg uttalt verdi-/barnesyn. Vi skal vere barna si stemme i samfunnsdebatten i saker som handlar om rettane barn- og unge har til trygge psykososiale miljø. Dette gjer vi ved å samle dokumentasjon,

Foto: Morten Wanvik, Vestland fylkeskommune

Hildegunn Hodneland og Gøril Hillersøy.

statistikk og rapportar til politikarar, men også gjennom uttalar – intervju, kronikkar etc. – i media, og gjennom innlegg i eigne sosiale medium. Vi samarbeider også med ombod i andre fylke om høyringsinnspel til lovendingar som omhandlar barn og unge.

Her kan du kontakte oss:

Telefon: 57 30 03 33
E-post: mobbeombod@vlfk.no
Nettside: vlfk.no/mobbeombodet

¹ 09220: Barnehager, etter region, statistikkvariabel og år. Statistikkbanken

² 05232: Elevar i grunnskoleutdanning, etter region, statistikkvariabel og år. Statistikkbanken

³ Kva er og kva gjer mobbeombodet - Vestland fylkeskommune

Samarbeidspartnarar

Mobbeombodet har jamlege møte med elev- og lærlingombodet i Vestland. Der diskuterer vi aktuelle problemstillingar, som er felles for begge ombodstenestene. Både mobbeombodet og elev- og lærlingombodet høyrer til i det nasjonale nettverket av fylkesvise mobbeombod, oppvekstombod og elev- og lærlingombod. Eitt av mobbeomboda i Vestland sit i arbeidsutvalet for nettverket. Gjennom faste samlingar og i arbeidsgrupper har vi hatt faglege drøftingar, delt erfaringar og gitt høyringssvar.

Læringsmiljøsenteret i Stavanger har hatt i oppgåve å legge til rette for kompetansesamlingar for omboda. Å vere i nettverk med andre ombod har bidratt både til fagleg utvikling og rolleforståing. I tillegg møter vi i løpet av barnehage- og skuleåret andre aktørar som arbeider med og for barn og unge:

- Elevorganisasjonen (EO)
- Røde Kors/Gatemeglerne
- Redd Barna Norge
- Rådet for menneske med nedsett funksjonsevne (RMNF) v/leiar
- Stataforvaltaren i Vestland
- Regionalt kunnskapssenter for barn og unge (RKBU-Vest)
- Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og sjølvmoordsførebygging (RVTS-Vest)
- Foreldreutvalet for grunnopplæringa (FUG)
- Foreldreutvalet for barnehagar (FUB)

Fagleg forankring og verdiplattform

For å vere ein tydeleg aktør og nyttig rådgjevar og samarbeidspartnar for brukarane våre, er det viktig å vere fagleg oppdatert på forskning og tilgjengeleg kunnskap om mobbing og psykososialt skule- og barnehagemiljø. Den faglege forankringa i arbeidet til mobbeombodet i Vestland er i samsvar med tilrådingane til Utdanningsdirektoratet om forskingsbasert og erfaringsbasert kunnskap. Mobbeomboda i Vestland har god kjennskap til retten til å ha det trygt og godt i høvesvis opplæringslova § 12-4 og barnehagelova § 42. I tillegg har vi lang og relevant utdanning og praksis knytt til felte vi arbeider med. Begge omboda har lang bakgrunn frå skulefeltet. I tillegg er det eine ombodet også utdanna

jurist, medan det andre har vidareutdanning i førebygging og handtering av mobbing i skule og barnehage frå Universitetet i Stavanger (UiS).

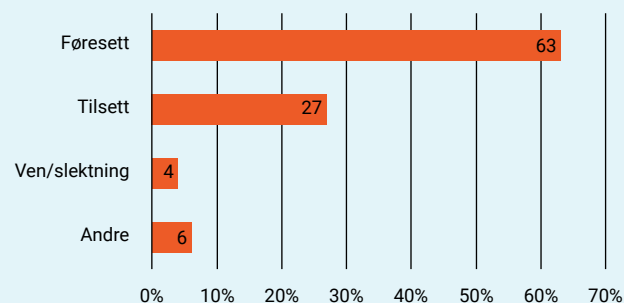
Mobbeomboda deltek jamleg på faglege samlingar for det nasjonale nettverket med fylkesvise elev-, lærling- og mobbeombod, som Læringsmiljøsenteret (LMS) ved UiS arrangerer på oppdrag frå Utdanningsdirektoratet.

Mobbeombodet har ei relasjonell og systemisk tilnærming til mobbing. Det betyr at vi ser på mobbehandlingar som meir enn uønskt åtferd i seg sjølv. Synet på mobbing har over tid endra seg frå eit individualistisk perspektiv, med eit offer og ein pådrivar som må stoppast, til eit sosiologisk perspektiv, der vi ser mobbeåtferda i lys av omgjevnadane til barna. Forsking på mobbing i skule og barnehage viser at mobbing svært ofte handlar om dynamikken i barnegruppene. Enkeltelevar skal framleis følgjast opp og mobbeåtferd stoppast. Men vi må ha ei breiare forståing av mobbing og setje i verk tiltak på både individ- og gruppenivå for å lukkast. Mobbeombodet arbeider ut frå dette kunnskapsgrunnlaget, fordi vi erfarer at der eitt barn i gruppa ikkje har det bra, er det ofte fleire i same klasse/gruppe som kjenner på utanforskap og mobbing. Mobbing handlar ofte om utrygge miljø og om kampen om å høyre til. Det skjer i ein samanheng og kan også handle om kultur og relasjonar.

Arbeidet til mobbeombodet i 2024–2025

Mobbeombodet har fått 156 førespurnader som gjeld barnehage- og/eller skulemiljø. Det er færre enn førre skuleår, der talet var 201. Samstundes har vi hatt ein auke i førebyggjande oppdrag, som foreldremøte og møte/samlingar med tilsette i skule og barnehage. Vi har hatt 74 slike oppdrag i år, 28 fleire enn året før. Vi ser også at vi vert kontakta fleire gonger i same sak, både av føresette og av skule/barnehage. Vi har synleggjort kor mange saker dette gjeld, i tabellane under. Dei fleste som kontaktar oss er foreldre til barn som ikkje har eit trygt barnehage- eller skulemiljø. Den nest største gruppa er tilsette som tek kontakt for å få råd eller rettleiing i ei sak. Tabellane under syner korleis førespurnadane fordeler seg på felt og alder, og kven som har tatt kontakt med oss.

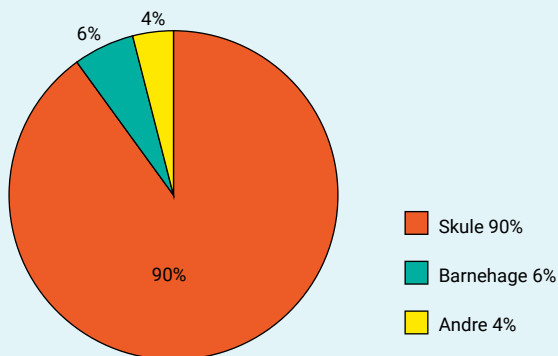
Desse har teke kontakt

Tilsette som har kontakta oss har vore leiarar i skule/barnehage, lærarar og førskulelærarar, assistentar. Nokre av førespurnadane under «tilsette» kjem også frå skulehelseteneste og barnekoordinatorar. «Andre» som har tatt kontakt inkluderer FAU-representant, sambygdingar og leiar av fritidsaktivitet

Oppsummeringar i tabell- og diagramform

Førespurnader 2024–25

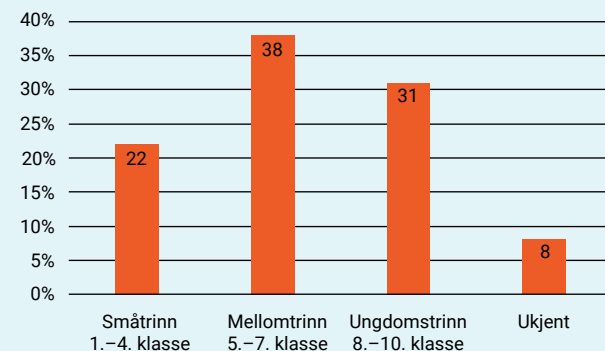

Dei fleste, og totalt 141 førespurnader, har kome frå skulefeltet.

Diagrammet syner òg at barnehage brukar tenesta, totalt 9 førespurnader.

Vi har mottatt 6 førespurnader som gjeld situasjonar utanfor barnehage og skule. Det kan vere saker frå fritidsarenaer, vidaregåande skule eller tidlegare elevar som ynskjer råd om tidlegare sak.

Trinnfordeling skule

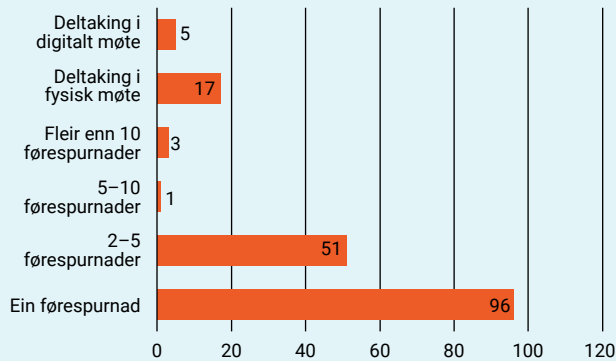

Vi mottek framleis flest førespurnader som gjeld mellomtrinnet, men vi ser at fordelinga mellom dei tre trinna er jamnare no enn for nokre år tilbake.

Fordelinga mellom kjønn er tilnærma lik. I saker som omhandlar enkeltindivid (ikkje grupper), og der kjønn på eleven er oppgitt gjeld 63 av sakene gutar og 56 jenter.

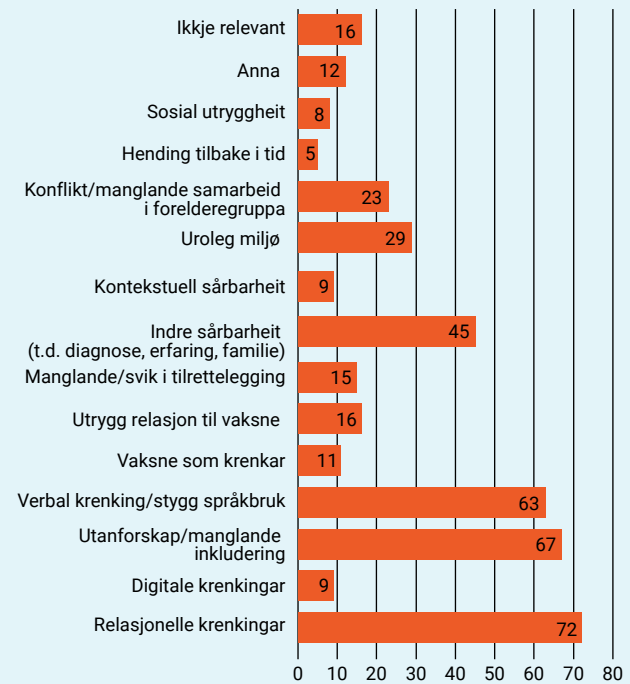
Frå barnehagefeltet er det flest førespurnader som gjeld dei eldste barna.

Oppfølging pr. sak

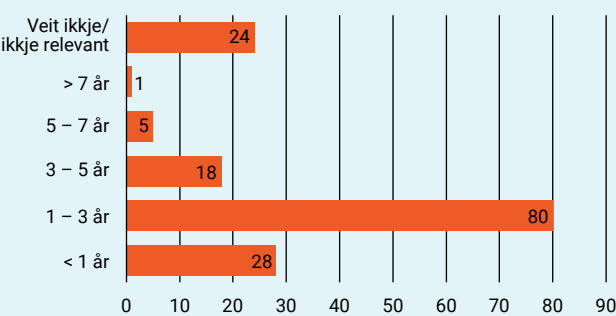
Diagrammet viser kor mange førespurnader vi har pr. sak. Om lag 2/3 kontaktar oss berre ein gong og mottek støtte, råd og rettleiing ut frå problemstillinga dei presenterer. I om lag 1/3 av sakene blir vi kontakta mellom 2-5 gonger, anten fordi saka ikkje har løyst seg, eller fordi det dukkar opp andre problemstillingar som anten heim eller skule vil drøfte med mobbeombodet. Dersom det er uttalt ønske om det frå elev/foreldre eller skule si side, og om vi har kapasitet til det, deltek vi enkelte gongar i møte. Diagrammet viser berre om vi har deltatt i fysisk eller digitale møte, ikkje om vi har delteke i fleire møte i same sak.

Kva opplever barnet?

Diagrammet over viser kva barn opplever og blir utsett for i skulen. Utanforskap og relasjonelle krenkingar er det vi høyrer mest om, og desse heng sjølvsagt også ofte saman. Fleire opplever å bli utsett for verbal krenking, noko som vi ser igjen i førespurnader frå skular som ønskjer råd og rettleiing om korleis ein kan arbeide med språkbruk i skulen. Vi ser også ei auke i førespurnader der konfliktar foreldre imellom gjer sakene meir komplekse og vanskelege å løyse. Det kan handle om foreldre som anten opplever samarbeid med andre foreldre som konfliktfylt og krevjande, men også samarbeidet med skulen.

Kor lenge har eleven opplevd mobbing og utrygt skulemiljø

I denne årsmelding ynskjer vi å synleggjere kor lenge elevar har stått i eit utrygt skulemiljø når mobbeombodet får kjennskap til saka. Diagrammet over viser at det er fleire elevar som har hatt eit utrygt skulemiljø i 3-5 år enn det er som har hatt det kortare enn eitt år. 18 elevar har opplevd mobbing og utrygt skulemiljø mellom 5-7 år av skuletida si, for 1 elev har situasjonen vart i over 7 år. I nokre av sakene er ikkje tida saka har vart i eit tema, eller det er ikkje relevant for førespurnaden.

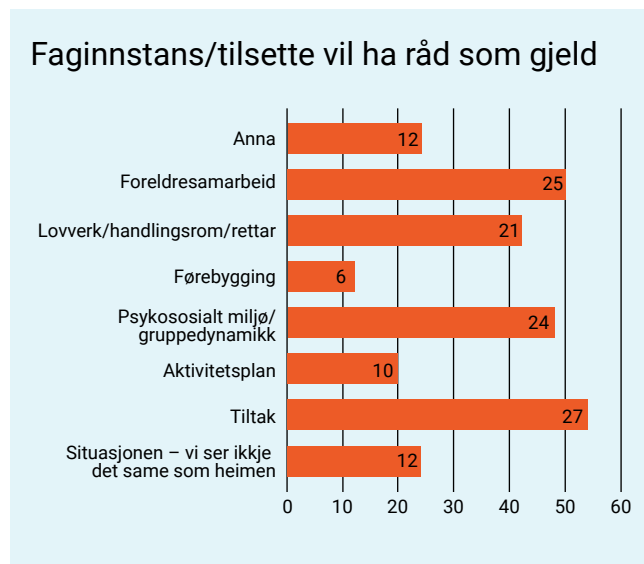
Kva sviktar i handteringa?

Diagrammet under viser kva som har svikta i sakene der mobbeombodet blir kontakta. Det er vanleg at det er fleire av punkta som gjeld for ei og same sak. Vi ser at ein ofte trår feil allereie i byrjinga av saka. Det handlar om å ikkje bli trudd, eller at det eleven fortel at hen opplever på skulen blir bagatellisert. Det kan også handle om skulen ikkje opprettar kommunikasjon med heimen om kva som skjer vidare med det som er meldt inn, at kommunikasjonen er utydeleg, eller blir oppfatta som krenkande av elev og/eller foreldre. I over ein tredjedel av sakene vi får inn, vert det meldt om brot på regelverk. Dei fleste av desse handlar om brot på skulen si aktivitetsplikt, då oftast om plikta til å melde frå til rektor om at ein elev blir mobba og har eit utrygt skulemiljø. «Anna» i dette diagrammet handlar mest om ulike spørsmål frå skulen, og kjem fram i neste diagram.

Kva spør faginstans/tilsette om?

Diagrammet viser kva som er typiske spørsmål vi får når barnehage eller skule kontaktar oss. Oftast handlar det om rettleiing i samband med tiltak, men stadig fleire ønskjer også råd om psykososialt miljø og gruppedynamikk. Vi ser også ei auke i førespurnader frå skulane som handlar om krevjande samarbeid mellom skule og heim.

Mandatet vårt seier at mobbeombodet i Vestland skal bidra til at barn og unge får ivaretatt rettane sine til trygge og gode barnehage- og skulemiljø. I praksis handlar det i stor grad om å gi råd og rettleiing på bakgrunn av lovverk og faglege perspektiv, i tillegg til å yte emosjonell og sosial støtte.

Når vi vert kontakta av elevar og foreldre prøver vi difor

1. å lytte og møte den som tek kontakt med oss, slik at hen kjenner seg forstått og teken på alvor.
2. å ruste elevar og foreldre til å handtere eigen situasjon, opplyse dei om kva dei kan gjere og kva dei kan forvente av barnehage, skule og eigar.
3. å gi sosial støtte når elev/foreldre har behov for det i møte med barnehage/skule.

Når mobbeombodet er uroleg for ein situasjon/prosess som ikkje fører fram eller for kvaliteten på oppfølginga, seier vi frå til ansvarlege, som regel barnehagestyrar, rektor eller barnehage- og skuleeigar. Det skjer ofte parallelt med at foreldra sjølve seier frå. Som det går fram av tabellen over, ynskjer også tilsette i skule og barnehage å rådføre seg med mobbeombodet i krevjande saker. Det kan vere konkrete

spørsmål om eigna tiltak i mobbesaker eller om foreldresamarbeid. Andre gonger treng dei nokon å tenke høgt saman med, for å prøve å få auge på det dei sjølve ikkje ser. For at barnehagebarn og elevar skal ha det trygt og godt, er det avgjerande av skule og barnehage har god kapasitet til å hjelpe når det først har gått gale, når førebygging likevel ikkje er nok. God og systematisk førebygging vil føre til færre mobbesaker, men skulane må likevel vere gode på å handtere mobbesaker når dei dukkar opp. Vi veit at vi blir gode på det vi øver på. Når det gjeld handtering av mobbing og/eller utrygge skulemiljø, må vi vere gode både kollektivt og individuelt.

Arbeid for å gjere tenesta meir synleg

Evaluering av mobbeombodstenesta viste at ordninga har hatt effekt, men at ho har vore lite kjent⁴. Vi har jobba på fleire måtar for å gjere oss meir synlege.

- a) Vi har sendt ut oppdatert informasjon i form av plakatar, som kan hengast opp på skular, i barnehagar og hjå andre relevante aktørar i kommunane.
- b) *Barnehagepakken til mobbeombodet i Vestland* (sjå side 18) er sendt ut til barnehageeigarar og styrarar i fylket. Foredraget skal både bidra til å auke kompetansen på det som er krevjande i praksis, men også bidra til å gjere tenesta vår meir kjent.
- c) Mobbeombodet har delteke i debattar og stilt opp til intervju i aktuelle saker i media. Dette året har vi bidratt til 13 innlegg/intervju, fordelt på lokalaviser, regionaviser, paneldebattar, lokalradio og podstar.
- d) Gjennom eigen profil på Facebook⁵ rettar vi oss mot foreldre, tilsette, politikarar og andre aktuelle aktørar. Her deler vi relevant informasjon for målgruppa.
- e) I fysiske og digitale besøk i klasserom, foreldremøte, kommunestyre og kontrollutval har vi presentert oss sjølve og mobbeombodstenesta.

- f) Nytt av året er at vi vil offentleggjere årsmeldinga vår på nettsida til Vestland fylkeskommune. Vi vil også prøve å lage ei meir spissa pressemelding, som vi sender til redaksjonar i Vestland og andre aktuelle medium.

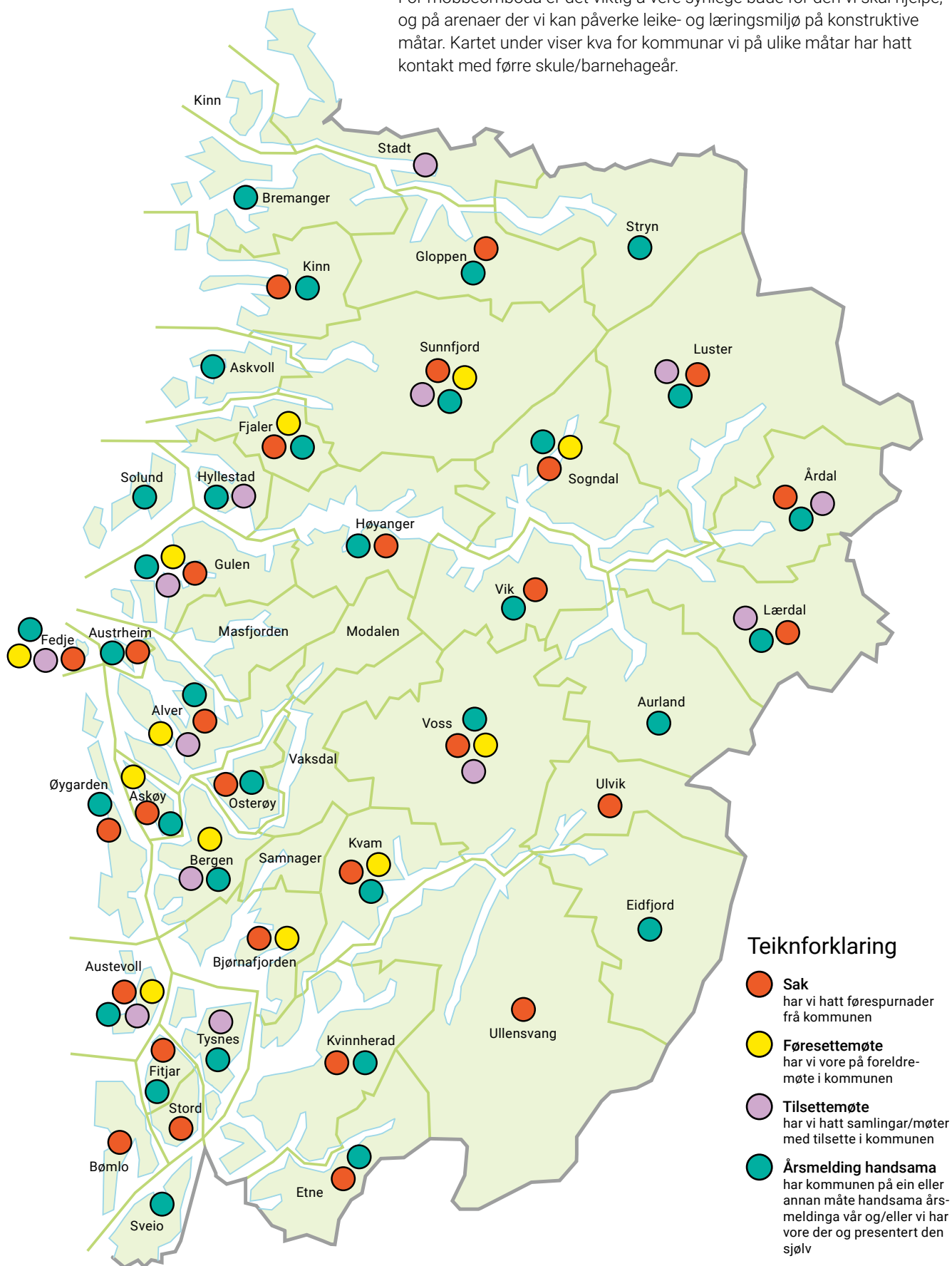
Foto: Shutterstock

⁴ <https://www.udir.no/contentassets/a252bc9ffb8d43819923e1c2c164a51f/fylkesvise-mobbeombud-nova-rapport-2020.pdf>

⁵ <https://www.facebook.com/mobbeombod>

Engasjementskart

For mobbeomboda er det viktig å vere synlege både for den vi skal hjelpe, og på arenaer der vi kan påverke leike- og læringsmiljø på konstruktive måtar. Kartet under viser kva for kommunar vi på ulike måtar har hatt kontakt med førre skule/barnehageår.

Innlegg og føredrag som gjeld barnehage- og skulemiljø

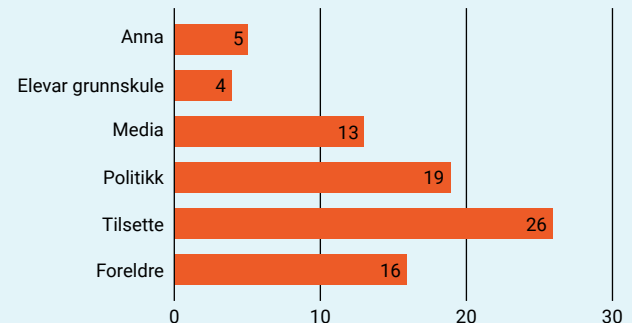
Mobbeombodet har gjennom skuleåret 2024–25 bidratt med 74 slike innlegg og føredrag i ulike forum. Vi tilpassar innlegga til publikum og ynska og behova deira, men dette er alltid viktige tema for oss når vi er ute på oppdrag: Saman for eit trygt og godt skulemiljø, erfaringar frå eige arbeid, informasjon om mobbing og sosiale prosessar blant barn og unge, kva foreldre kan bidra med for å skape trygge fellesskap og informasjon om lovverk og rettar.

Foto: Jostein Hillersøy

Mobbeombodet presenterer årsmelding for Askvoll kontrollutval.

Innlegg og føredrag som gjeld barnehage- og skulemiljø

Å treffe elevar, foreldre, tilsette i skule/barnehage, skuleeigar og politikarar har vore viktig med omsyn til å gjere mobbeombodet kjend.

« Det er tydeleg at du har både erfaring, kunnskap og eit ekte engasjement for dette viktige temaet – og det smittar! »

Styrar i barnehage, Vestland

Ombodsblikket på Vestland

Foto: Shutterstock

Systemet må verke

Opplæringslova § 12-4° slår fast at skulen har plikt til å sikre alle elevar har eit trygt og godt skulemiljø. Denneplikta er delt inn i fem delplikter, som seier at skulen skal følgje med, gripe inn, varsle, undersøkje og setje inn eigna tiltak når elevar opplever mobbing eller mistrivsel.

Likevel skjer det jamleg brot på plikta. Av dei 153 sakene som kom inn til mobbombodet i år, gjaldt 53 saker- eller 34%- brot på aktivitetsplikta. Elevar og foreldre fortel om saker som ikkje blir undersøkte, og at dei ikkje blir tekne på alvor når dei varslar.

Elevundersøkinga viser at det meste av mobbinga skjer i klasserommet og skulegarden – altså der vaksne burde ha oversikt. Dei nasjonale tala frå Elevundersøkinga viser at 17,5 prosent av dei som blir mobba, seier at skulen visste om det, men ikkje gjorde noko. 19,2 prosent opplevde at det vart sett inn tiltak, men utan effekt. Dette er eit tydeleg signal på systemsvikt, og at aktivitetsplikta ikkje blir følgt opp godt nok i praksis. Difor er det avgjerande at regelverk og kontrollsystem rundt aktivitetsplikta fungerer slik at elevane sitt rettsvern blir reelt.

Ei sentral endring er at Statsforvaltaren ikkje lenger skal overprøve alle fem delpliktene i aktivitetsplikta. Der dei tidlegare kunne vurdere heile oppfølginga frå skulen, skal dei no berre ta stilling til om skulen har sett inn eigna tiltak. I praksis betyr dette ei meir skjematisk overprøving, der vurderinga i hovudsak skjer ut frå den dokumentasjonen skulen legg fram.

Dette stiller større krav til skuleeigar. Spørsmålet er om vi har rusta skulane godt nok til å ta dette ansvaret – og om vi har sikra at dei har fått den nødvendige kompetansen som trengst.

Vi kan sjå eit sprik i saker mellom det som står i aktivitetsplanen – som skal godkjennast – og dei faktiske tilhøva i saka. Dette er urovekkande og kan i verste fall true rettstryggleiken til elevane.

I tillegg til eigne observasjonar har mobbeombodet også fått direkte tilbakemelding frå skuleeigarar som delar denne bekymringa. Dei peikar på det same: At dokumentasjonen som vert sendt til overprøving, ikkje nødvendigvis speglar den faktiske kompetansen eller kvaliteten i måten saka vert handtert på i praksis.

«Konklusjonen min er at systemet rett og slett ikke fungerer. Det spiller ingen rolle hva skolen faktisk gjør- bare de skriver det «riktige» i aktivitetsplaner og dokumentasjon, så har de ryggen fri. Om tiltak i planen blir gjennomført eller det er sant det som står i dokumentasjonen spiller ingen rolle. Jeg føler meg helt matt og oppgitt og synes aktivitetsplaner og klagemulighet til statsforvalteren er en stor vits... Er det virkelig slik systemet skal være?»

Sitat frå oppgitt mor i ei § 12-sak

Autoritativ klasseleiing og jamn innsats for å sikre eit trygt og godt klassemiljø

Det er godt kjent at autoritative vaksne, autoritativ klasseleiing og systematikk i arbeidet med skule-/klassemiljø fører til mindre mobbing og tryggare klassemiljø. Også dette skuleåret har mange av førespurnadane til mobbeombodet handla om urolege klassemiljø og mobbing/ekskludering, som har sitt utspring i dette. Det kan handle om lærarar som treng meir støtte i arbeidet med klasseleiing, eller skular som slit med mykje sjukefråvær blant tilsette eller med å få tak i kvalifiserte lærarar i det heile tatt. Når det blir mangel på trygge vaksne eller lite stabilitet i personalgruppa, påverkar dette skulemiljøet til elevane. Når det ikkje er vaksne som sørger for klasseleiing og kontinuitet i klasserommet, vil elevane ta over styringa. Når dette skjer, er det mange elevar som opplever mobbing og utrygghet. Ein klasse som har hatt slike utfordringar, vil ofte kjenne på konsekvensane av det i lang tid, også etter at det har kome på plass stabile vaksnekrefter, som arbeider med å snu klassemiljøet. Råd og rettleiing som vi i mobbeombodet eller andre ressurspersonar kan gi i slike saker, krev også at kompetente og trygge vaksne er til stades over tid for å setje i verk og følgje opp tiltak.

Det viktige fellesskapet

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skulemiljø som fremjar helse, trivsel og inkludering⁶. Det å vere del av eit fellesskap er livsnødvendig for både vaksne og barn. Mange av historiene mobbeombodet får høyre, handlar om utanforskap og manglande tilhøyrse i fellesskapet både i og utanfor skulen. Konsekvensane av å bli halden utanfor fellesskapet er alvorlege. Vi høyrer om barn og unge som etter kvart gir seg sjølve skulda for at dei blir haldne utanfor, og om ein kvardag som er prega av skam, einsemd og ei kjensle av å vere annleis. Fleire opplever fysiske symptom som magevondt, søvnvanskar og hovudverk. Psykiske helseplager som angst og depresjon er heller ikkje uvanlege. Ofte er byrjande eller allereie etablert bekymringsfullt skulefråvær ein del av problembiletet.

Fleire studiar viser at effekten av mobbing og utanforskap i skulen kan vare fleire tiår etter at skulegangen er avslutta. Det verkar inn på både fysisk og psykisk helse, på relasjonar i vaksenlivet og kan føre til problem både i vidare utdanningsløp og arbeidsliv. Utanforskap og einsemd er ikkje berre eit problem for enkeltpersonen som blir ramma, men også for storsamfunnet.

Sårbarheitsfaktorar hjå barn og unge

Då årsmeldinga til mobbeombodet vart lagt fram for fylkestinget i fjor, vart vi oppfordra til å nemne særleg situasjonen til menneske med nedsett funksjonsevne. Årsmeldinga er skriven på bakgrunn av førespurnadane vi får inn og den informasjonen elevar, foreldre og tilsette vel å gi oss om saka dei ønsker råd og rettleiing i. I nokre saker får vi mykje informasjon, i andre mindre, men vi har ikkje mange saker der nedsett funksjonsevne blir nemnt som grunn til mobbing/ekskludering. Truleg er det mørketal her, det er iallfall godt dokumentert elles at elevar med ulike former for funksjonsnedsetting i større grad enn andre opplever å bli ekskluderte frå fellesskapet. Ofte kan det henge saman med manglande tilrettelegging, som gjer det vanskeleg å delta på lik linje med andre. Å vere funksjonsnedsett kan altså vere ei sårbarheit, men må ikkje vere det. Det er avgjerande at skule/barnehage er flinke til å inkludere, og legge til rette utan å stigmatisere eller ha lågare forventningar til barn med nedsett funksjonsevne.

Vi kan alle vere sårbare i kortare eller lengre periodar i løpet av livet, og sårbarheit kan henge saman med individuelle faktorar som diagnosar, åtferdsuttrykk eller språkvanskar. Det kan også handle om utfordringar i familien til eleven, som det å bli utsett for krenkingar og utfordringar med å etablere og bli i stabile vennerelasjonar. Uavhengig av kva sårbarheita består i og kor lenge ho varer, har skulen eit skjerpa ansvar for å ivareta elevar med særskilt sårbarheit⁷. Det å bli mobba gjer i seg sjølv at ein er sårbar. Mobbeombodet erfarer likevel at elevar med ulike typar sårbarheit er overrepresenterte i skulemiljøsakene vi får innblikk i, både blant dei som er utsette for mobbing, og dei som mobbar andre. Det viser at det er nødvendig med ei heilskapleg forståing av mobbing og sosiale prosessar blant barn og unge. Vi må arbeide førebyggjande både på individ- og gruppenivå, og setje i verk tiltak som følgjer opp og tek vare på både den mobbeutsette, pådrivar og heile elevgruppa.

Bekymringsfullt skulefråvær

Talet på saker der bekymringsfullt skulefråvær/skulevegning eller byrjande skulefråvær er stabilt høgt i førespurnadane til mobbeombodet. I 46 av 156 førespurnader (14 prosent) førre skuleår har eleven eit bekymringsfullt skulefråvær grunna mobbing, manglande inkludering og/eller mangel på tilrettelegging. I tolv saker (4 prosent) er ikkje eleven på skulen i det heile tatt. Vi høyrer historier om mobbing, manglande tilrettelegging og om utrygge eller manglande relasjonar til medelevar og lærarar.

⁶ [Lov om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa \(opplæringslova\)](#) - Lovdata

⁷ [Elever med særskilt sårbarhet](#) | [udir.no](#)

Mange av elevane med høgt skulefråvær ønskjer sterkt å gå på skulen, men kjenner eit emosjonelt ubehag ved å vere der, eller ved tanken på å gå dit. Konsekvensane av høgt skulefråvær er mange og alvorlege, både for enkelteleven og for samfunnet. Det finst etter kvart ein del forskning på området. Denne viser at det er essensielt å få eleven i tale tidleg, og gjennom samtalar med elev og føresette og andre undersøkingar av skulemiljøet, få kartlagt årsaka til at skulen har blitt ein vanskeleg stad å vere. Fleire av kommunane i Vestland har handbøker eller rutinar for bekymringsfullt skulefråvær på nettsidene sine. Mobbeombodet erfarer at det er tilfeldig om desse blir brukte, kor tidleg dei kjem i bruk, og i kva grad tiltaka blir brukte systematisk.

Det viktige foreldresamarbeidet

Skule-heim-samarbeidet er forankra i opplæringslova § 10-3. Tilsvarande for barnehagane finn vi høvesvis i rammeplanen for barnehagar kapittel 1 og i § 1 i barnehagelova. Her går det fram at barnehagen i samarbeid med heimen skal ivareta behovet barnet har for omsorg og leik, og fremje læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Både skule og barnehage skal altså samarbeide med foreldra om det som gjeld barnet. Kva omgrepet samarbeid skal romme, er i større grad opp til den enkelte eininga å bestemme. Foreldre-samarbeid har stor betydning i arbeidet for eit godt psykososialt miljø. Både skule, barnehage og føresette må bidra i dette samarbeidet til beste for det enkelte barnet og fellesskapet

« Tusen takk! At du engasjerte deg med ein gong i saka gjorde det mykje lettare for meg å ta det vidare med skulen med ein gong. Skulen møtte oss og barnet vårt med støtte, og viser at dei ønskjer å hjelpe! »

E-postmelding til mobbeombodet
frå ungdomsskulemor i Vestland

det er ein del av. Skule og barnehage som den profesjonelle parten har hovudansvaret for at dette samarbeidet skal fungere. Diverre ser vi at krevjande eller manglande samarbeid går att i mange av førespurnadane til mobbeombodet. Vi høyrer frå foreldre som opplever at uromeldinga deira ikkje

vert teken på alvor, og at det tek lang tid å få avtalt møte med skule eller barnehage. Fleire fortel at dei ikkje kjenner til tiltaka i aktivitetsplanen til barnet, at dei ikkje får referat frå møte, eller at noko viktig dei sa i møtet ikkje blir tatt med i referatet. Skular ønskjer råd i saker der dei opplever foreldre som krevjande og vanskelege å samarbeide med. Nokre skular melder også om dårleg oppmøte på foreldremøte, og mobbeombodet høyrer om foreldregupper som ikkje kjenner kvarandre og som samarbeider dårleg. Vi erfarer også at foreldre «tek parti» med eige barn og kan vere lite villige til å ta inn andre perspektiv. Konflikhtar mellom vaksne kan nokre gonger bli konflikhtar mellom elevar- og omvendt.

Søkjelyset på rettar og behov for eige barn kan nokre gongar gå på kostnad av fellesskapet. Ei fersk undersøking gjort av Foreldreutvalet for grunnskulen, FUG⁸ viser bl.a. at berre 42 prosent av dei spurte foreldra aktivt forsøker å bli kjende med andre foreldre i klassen. Undersøkinga syner også at berre halvparten tar ansvar for å inkludere nye elevar og familieane deira. For alle punkta gjeld det at talet på foreldre som tek ansvar for inkludering og skulemiljø er høgast på barnetrinnet og fell med aukande skuletrinn/alder på barnet. Det viser at skulane i større grad må legge til rette for at mobbing og den viktige rolla foreldre har med å bygge trygge fellesskap, er tema på foreldremøte. Skulane må også sørgje for at foreldra kan få møtast og bli kjende fleire gonger i løpet av skuleåret. Trygge foreldregupper skaper trygge barnegrupper.

Lytt til barn og unge

Barnets beste er eit grunnleggjande prinsipp i barnekonvensjonen til FN og er særleg nemnt i artikkel 3. Her går det tydeleg fram at i alle avgjersler som gjeld barn, skal omsynet til barnets beste vere eit grunnleggjande omsyn. Prinsippet er òg forankra i Grunnlova § 104, som slår fast at barn har rett til å bli høyrde og få sitt beste vurdert i saker som gjeld dei. I tillegg er prinsippet teke inn i den nye opplæringslova § 10-1, der det heiter at «elevens beste» skal leggjast til grunn ved avgjersle som gjeld elevar i skulen.

Ifølgje Barneombodet skal dette prinsippet bidra til at barn vert sette i sentrum for avgjersler som påverkar dei, og at dei får høve til å medverke i saker som gjeld dei.

Trass i den tydelege rettslege forankringa, er erfaringa til mobbeombodet at barnet si stemme ofte manglar i møte og saker som gjeld dei sjølve. Når stemma til barnet kjem fram, gir det vaksne eit meir heilskapleg bilete av situasjonen, noko som i sin tur fører til at skule og barnehage tek betre avgjersler. Perspektivet til barnet i ei barnehage- eller skulemiljøsak kan avdekke forhold dei vaksne ikkje er klare over, og eit barn som opplever å bli tatt på alvor, kjenner seg meir verdsett og respektert.

⁸ FUG // Foreldreundersøkelse by Superlativ Media - Issuu

Tidlegare dette året publiserte Barneombudet undersøkinga “Barnebarometeret”⁹, ei undersøking gjort blant nær 1400 femte- og sjuandeklassingar frå ulike stadar i Noreg. Over halvparten av elevane som svarte på undersøkinga meinte til dømes at vaksne i skulen i større grad må følge med og fange opp mobbing.

Rapporten “Trygge på kvarandre” frå Forandringsfabrikken kom hausten 2024. Her gir 240 barn og unge i alderen

8–18 år råd om korleis vaksne i skulen kan vere, og korleis dei kan jobbe for at det kan bli mindre plaging (omgrepet rapporten har vald å bruke) og meir inkludering og fellesskap i skulen. Mobbeombudet har laga ei oppsummering av dei mange gode innspela i rapporten. Vi presenterer dei i møte med skuleeigarar, skuleleiarar og tilsette i skulane i Vestland når vi har høve til det. Ein god ting kan ikkje seiast for ofte, difor får også råda frå Forandringsfabrikken plass i årsmeldinga:

Kva seier elevane sjølve?

- Ta opp plaging i klassen, sørg for at alle får det med seg
- Gjer det på ulike måtar- t. rollespel eller film
- Ikkje sjå på spesielle elevar, eller snakk om tema knytt til elevar i klassen
- Ikkje berre snakk om mobbing og plaging når noko har skjedd
- Ikkje fortel vidare utan å avtale med eleven
- Snakk om ulike ting innan plaging og mobbing – **formelle og uformelle reglar**
- La elevane stille spørsmål om det, gjerne anonymt
- Hjelp elevane til å bli kjent med kvarandre
- Lag grupper i friminutta og i timane, læraren må bestemme

Frå rapporten «Trygge på kvarandre», Forandringsfabrikken 2025

⁹ Barnebarometeret 2025 – Barneombudet

Barnehagane

«Finst det mobbing i barnehagen?» er eit spørsmål vi i mobbeombodet får med jamne mellomrom. Sjølv sagt er det ein del av den naturlege utviklinga til barn å prøve ut ulike negative handlingar som å ta leikar frå jamaldringar, bite eller dytte, utan at vi nødvendigvis skal eller bør kalle dette for mobbing. Dersom ein ser døme på eit samspel mellom barn som er prega av negative interaksjonar, er det viktig at personalet har både kunnskap og kapasitet til å gripe inn og rettleie. Dette kan til dømes vere at nokre barn ikkje blir inviterte inn i leiken, eller at dei blir utsette for verbale eller fysiske krenkingar. Vi veit at barn som vert utsette for gjentekne negative handlingar kan har auka risiko for sosiale, emosjonelle og akademiske vanskar seinare i livet (Idsøe & Roland, 2017).

Mobbeombodet har hatt ni førespurnader frå barnehagefeltet det siste året. Sjølv om det ikkje er mange, ser vi at dei same problemstillingane går att i alle sakene der det er foreldre som tek kontakt med oss. Det handlar om at dei kjenner seg bagatelliserte når dei melder frå om at barnet ikkje har det trygt i barnehagen, om manglande undersøkingar og/eller om tiltak som ikkje vert gjennomførte eller har effekt. Barnehageforeldre spør i tillegg ofte om korleis og til kven dei skal løfte saka når tiltaka i barnehagen ikkje fungerer. I motsetnad til opplæringslova, gjennom § 12-6, gir ikkje barnehagelova same individuelle klagerett. For barnehagane er det kommunen som er tilsynsmyndigheit og fører tilsyn etter barnehagelova.

I skulemiljøsakene mobbeombodet er inne i, høyrer vi ofte «det starta i barnehagen». Dette, og kunnskapen om varierende arbeid med implementering av og informasjon om barnehagelova kap. VIII, gjer at vi vil prioritere informasjon til og samarbeid med barnehagane følgjande år.

Barnehagepakken til mobbeombodet i Vestland

Under «Vegen vidare» i førre årsmelding skreiv mobbeombodet at vi ville prioritere informasjonsarbeid retta mot barnehagane i Vestland fylke. I mars 2023 kom ein rapport¹⁰ frå Utdanningsdirektoratet, som evaluerte korleis barnehage-sektoren forstår, implementerer og etterlever kap. VIII i barnehagelova om psykososialt barnehagemiljø. Rapporten viste mellom anna at det er stor skilnad mellom barnehageeigarar når det gjeld implementeringa av bestemmingane i barnehagelova kap. VIII. Det varierer også i kor stor grad foreldre får informasjon om lovverket og rettar knytt til dette.

På bakgrunn av dette og på oppmoding til alle mobbeomboda om å hjelpe barnehagane i arbeidet med tematikken, laga vi eit foredrag som prøver å gi svar på det som er utfordrande for tilsette i barnehagane.

Utfordringane omfattar mellom anna dette:

- forståinga av omgrepa krenking og nulltoleranse i lova
- at aktivitetsplikta blir utløyst uavhengig av årsaka til at nokon ikkje har det trygt og godt i barnehagen
- kravet om skriftlegheit i aktivitetsplanar
- at styrar skal ha direkte beskjed dersom vaksne i barnehagen krenkar barn.

Alle oppvekstleiarar i kommunane og alle styrarar i barnehagane i Vestland fylke har fått invitasjon frå mobbeombodet om det vi har kalla «barnehagepakken». Det er gledeleg å sjå at fleire har teke imot invitasjonen, og ikkje minst at dei som har hatt oss på besøk, melder tilbake at dei opplevde foredraget som både nyttig og lærerikt.

« Du formidla temaet på ein måte som var tydeleg, engasjerande og lett å ta inn »

Barnehagestyrar i Sunnfjord

¹⁰ [Rapport evaluering av barnehageloven kapittel VIII](#)

Tilrådingar

Foto: Shutterstock

1. Lytt til barn og unge.

- Alle som arbeider med og for barn og unge må involvere dei aktivt i arbeidet mot mobbing. Også barn og unge som av ulike grunnar kan vere vanskelege å nå, må få ivarettatt retten sin til å bli høyrte.
- Barnehage- og skuleeigarar og einingsleiarar har ansvar for at det blir gjort reelle barnet beste-vurderingar i alle saker som gjeld barn og unge.

2. Arbeid systematisk med barnehage og skulemiljø.

- Barnehage- og skuleeigar må sørge for at alle tilsette kjenner rettane til barn og unge.
- Sørg også for at alle tilsette i skule og barnehage har tilstrekkeleg kompetanse og kapasitet til å ta vare på særleg sårbare barn.
- Bruk tilgjengelege ressursar, til dømes PPT, RVTS, eller mobbeombodet (med barnehagepakken eller tilbodet om aktivitetsplikta i skulen).
- Skuleeigar må følgje opp skulane i arbeidet med å førebygge og handtere bekymringsfullt skulefråvær.

3. Set arbeid med inkluderande klassemiljø og god klasseleiing høgt på agendaen.

- Involver elevane i arbeidet, og ver tydelege på kva verdiar de ynskjer skal prege fellesskapet.
- Sørg for gode varslingsrutinar slik at elevane veit kor dei kan få hjelp, og kva som skjer når dei melder frå om mobbing.
- Skuleeigar og einingsleiar må sørge for at alle elevar møter trygge vaksne og gode klasseleiarar.
- Samfunnet med politikarar i spissen må støtte dei vaksne i skule og barnehage og gi den autoriteten dei treng.

4. Foreldresamarbeidet må styrkast og systematiserast.

- Gjer trygt og godt barnehage- og skulemiljø til fast tema på foreldremøta.
- Foreldre treng informasjon om korleis skule og barnehage arbeider, og kva dei kan forvente når dei har eit barn som opplever mobbing og utrygt barnehage- eller skulemiljø.
- Foreldregruppa er ofte ein ubrukt ressurs i barnehage- og skulemiljøarbeidet – bruk dei.

5. Rust opp, ikkje ned – kommunen sitt ansvar.

- Kommunane har ansvar for å gi tilsette det dei treng for å kunne forebygge og handtere mobbing og utanforskap.
- Minst ein i kvar leiargruppe må ha utvida kompetanse på mobbing og psykososialt miljø og kapasitet til å arbeide systematisk med dette i personalgruppa.
- Alternativt, men helst i tillegg, etablere ressursteam i kommunen som ein del av PPT eller lagt til rådgjevar i administrasjon. Små kommunar kan eventuelt gå saman om å etablere ressursteam.

Vegen vidare

Mobbeombodet vil også i det komande året arbeide for at barn og elevar skal få oppfylt rettane sine til trygge og gode barnehage- og skulemiljø. Vi skal vere eit lågterskeltilbod for barnehageborn, grunnskuleelevar og foreldra deira. Vi vil halde fram med å prioritere førespurnader som gjeld utrygge barnehage- og skulemiljø, og tilby fagleg, emosjonell og sosial støtte til dei som kontaktar oss.

Vi vil fortsetje arbeidet med å gjere ombodstenesta kjend i Vestland. Det gjer vi både gjennom ulike oppdrag for foreldre og tilsette i barnehage og skule, og gjennom digitale treffpunkt som informasjon på nett, aktuelle innlegg i sosiale medium og andre medium. Mobbeombodet skal vere ein tydeleg aktør, med eit godt forankra barnesyn i både formidling, rettleiing og gjennom uttale i media.

I Vestland fylkeskommune sin regionale planstrategi har mobbeombodet retta merksemda mot strategimål 5 og 6.

Strategimål 5:

Vestland skal sikre høg deltaking i arbeids- og samfunnsliv gjennom gode oppvekstvilkår, livslang læring og attraktive lokalsamfunn.

Knytt opp til dette målet vil vi bidra til at barn og unge får ivarettatt rettane sine til trygge og gode barnehage- og skulemiljø.

Strategimål 6:

Vestland skal styrke innsatsen for å redusere sosial ulikskap og utvikle eit mangfaldig og inkluderande samfunn.

Her har mobbeombodet sett oss som mål å gjennom vårt arbeid sikre at alle elevar i grunnskulen i Vestland har eit trygt skulemiljø som fremjar helse, inkludering, trivsel og læring. Vi skal også arbeide aktivt for at barn og unge ikkje skal bli utsette for krenkjande oppførsel som til dømes vald, diskriminering og trakassering, og vere ein pådrivar for at dette arbeidet startar allereie i barnehagen.

Dette er kontinuerleg arbeid for mobbeombodet, men også i år har vi sett oss eigne mål for å systematisere arbeidet vårt.

Komande år vil vi ha spesielt søkjelys på:

Samarbeidet med RKBV-Vest og RTVS-Vest

om skule-leiar-tilbodet til «Trygge ledere», som mellom anna har som mål å styrke kompetansen til leiarar i arbeidet med aktivitetssplikta. Vi starta samarbeidet hausten 2024 og ser fram til dei første kursdagane i Førde 4. november og i Bergen 13. november 2025. Dagane vil bli følgde opp med eit halvdagswebinar i februar.

Å komme i kontakt med og bli kjende med kommunar

vi ikkje har hatt kontakt med tidlegare/føregåande år.

I samband med utsending av årsmeldinga, vil vi informere om ombodsordninga, og kva ombodet kan bidra med opp mot elevar, foreldregupper og tilsette i skule og barnehage. Vi vil også ta initiativ til å delta på aktuelle politiske og administrative møte i kommunane.

Halde fram det påbegynte arbeidet med å opprette kontakt med barnehagane i fylket.

Primært gjer vi dette ved å sende ut ei påminning om tilbodet vi har i form av barnehagepakken, og håpar at fleire barnehagar vil nytte seg av dette.

Prioritera informasjonsarbeid retta mot tilsette i skulen.

Vi ser jamleg brot på aktivitetssplikta, og ønskjer difor å styrkje kompetansen til tilsette i skulen rundt denne regelen. På same måte som med «barnehagepakken» vil vi lage eit eige føredrag der det juridiske blir framstilt på ein måte som kan støtte dei tilsette i det praktiske arbeidet. Vi kjem til å kalle det «Aktivitetssplikta i praksis», og tilbodet vil bli sendt ut til alle oppvekstleiarar og rektorar i fylket hausten 2025.

Foto: Christina Hauge

Mobbeombodet i Vestland samarbeider med RTVS-Vest og RKBV-Vest om tilbodet «Trygge ledere».

Kjeldeliste

Barneombudet (2021), «Ungdom om medvirkning og barnerettighetsvurderinger»,

<https://www.barneombudet.no/uploads/documents/Publikasjoner/Fagrapporter/Barnerettighetsvurderinger-og-medvirkning.pdf>

Breivik, K., Bru, E., Hancock, C., Idsøe, E. C., Idsøe, T., & Solberg, M. E. (2017). Å bli utsatt for mobbing.

En kunnskapsoppsummering om konsekvenser og tiltak. Henta 01.12.2020 frå

<https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/a-bli-utsatt-for-mobbing-en-kunnskapsoppsummering-om-konsekvenser-og-tiltak/>

Drugli, Flygare og Nordahl (2016), Relasjoner mellom elever,

<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/skolemiljo/sosial-laring-gjennom-arbeid-med-fag/relasjoner-mellom-elever/larerelev-relasjonen-og-elev-elev-relasjoner/>

Drugli, M.B. & Onsøien, R. (2010) Vanskelige foreldresamtaler – gode dialoger. Cappelen Akademisk Forlag.

Drugli, M.B. & Nordahl, T. (2016). Samarbeidet mellom skole og hjem, Utdanningsdirektoratet. Henta 01.12.2020 frå:

<https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/samarbeid/samarbeid-mellom-hjem-og-skole/samarbeidet-mellom-hjem-og-skole/>

Elevundersøkelsen 2024: [Elevundersøkelsen – resultater | udir.no](https://www.udir.no/elever/undersokelsen/2024/)

Forandringsfabrikken. (2024) Trygge på hverandre. Henta 12.08.2025 frå

<https://forandringsfabrikken.no/fordypningsrapport-trygge-pa-hverandre-2024/>

FUG: Foreldreinvolvering og inkludering i skolen, FUG, 2024

Idsøe, E.C & Roland, P. (2017). Mobbeatferd i barnehagen. Temaforståelse- forebygging-tiltak

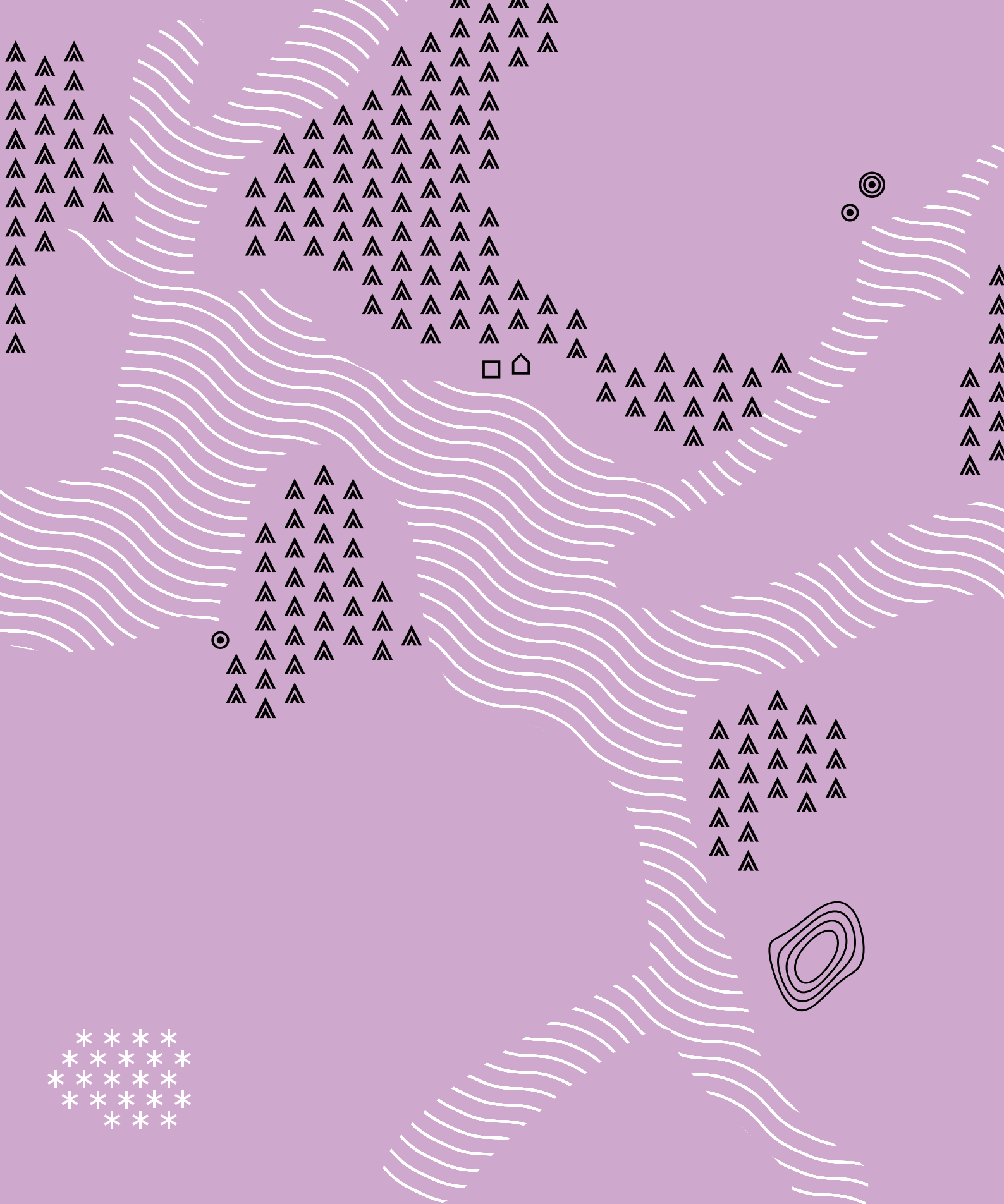
Lund, G. E. (2020). Responsivt forældresamarbejde i skolen. Tema: Forældresamarbejde – en udfordring for læreruddannelsen og et vilkår for skolen. Studier i Læreruddannelse og Profession. 5(1) (s. 52-72). Henta 01.12.2020, frå <https://tidsskrift.dk/SLP/issue/view/8790/1160?fbclid=IwAR0X-VZabvXReLGLC0Bu4oMph7qUSSowZ3Fzq9513DIg0MppEsFwctwYxtc>

Seland et al (2020), Evaluering av ordning med fylkesvise mobbeombud for barnehage og grunnskole, NOVA-rapport, <https://www.udir.no/contentassets/a252bc9ffb8d43819923e1c2c164a51f/fylkesvise-mobbeombud-nova-rapport-2020.pdf>

Udir.no (2024) Barnehagesektorens forståelse, implementering og etterlevelse av barnehageloven kapittel VII Psykososialt barnehagemiljø: [Rapport evaluering av barnehageloven kapittel VIII \(udir.no\)](https://www.udir.no/rapporter/evaluering-av-barnehageloven-kapittel-viii)

Udir.no (2024): Elever med særskilt sårbarhet: [Elever med særskilt sårbarhet | udir.no](https://www.udir.no/elever/med-sarskilt-saarbarhet/)

Vestland
fylkeskommune

vestlandfylke.no

Anbefaling for god skikk og praksis i kontrollutvalgssekretariatene

Virksomhetsbesøk

Fastsatt av styrene i FKT og NKRF hhv. 14. og 8. oktober 2025

Innhold

1. Innledning.....	3
1.1Definisjoner.....	3
1.2 Formål	3
1.3 Presiseringer og avgrensninger	4
1.4Sentrale bestemmelser	4
2. Anbefalinger	4
2.1Prosessen.....	4
2.1.1Initiering.....	4
2.1.2Utselgelse av virksomheter.....	4
2.1.3Forberedelse	5
2.1.4Virksomhetsbesøket	5
2.1.5Etterarbeid.....	6

1. Innledning

Anbefalingene for god skikk og praksis i kontrollutvalgssekretariatene er utarbeidet av NKRF og FKT. Arbeidet med anbefalinger kom i gang våren 2022 som følge av vedtak fattet på NKRFs årsmøte i 2021. FKT sluttet seg til prosjektet ved styrevedtak juni 2022. Denne anbefalingen omhandler god skikk og praksis for gjennomføring av virksomhetsbesøk.

Arbeidsgruppen som har jobbet med denne anbefalingen har bestått av Bjørn Bråthen (NKRF), Anne-Karin Femanger Pettersen (FKT), Pål Ringnes (leder styringsgruppen) og Hilde Haugskott (innleid ressurs fra NKRF).

En styringsgruppe har stått for bearbeidelse av anbefalingene etter en gjennomført høringsprosess blant medlemmene i NKRF, FKT, mfl. Styringsgruppen har oversendt forslag til anbefalinger til styret i FKT og styret i NKRF. Styringsgruppen har bestått av Anne-Karin Femanger Pettersen (FKT), Arnar Helgheim (Sekretariat for kommunale kontrollutvalg, SEKOM), Bjørn Bråthen (NKRF), Torbjørn Brandt (Konsek Trøndelag) og Pål Ringnes, leder (Viken kontrollutvalgssekretariat), og Hilde Haugskott (innleid ressurs fra NKRF).

1.1 Definisjoner

Anbefaling - Anbefalingene gir uttrykk for god praksis. De er ikke-forpliktende faglige råd for utøvelse av arbeidsoppgavene

Minimumskrav - Med minimumskrav mener vi krav i lov og forskrift, forsvarlig saksbehandling og andre normative krav.

Kommune - Brukt som fellesbetegnelse for kommuner og fylkeskommuner.

Virksomhetsbesøk er et møte mellom kontrollutvalget og en av kommunens virksomheter.

Gradering

- a. **Må** eller **skal** gir uttrykk for minimumskrav til omfanget av sekretariatets utredningsansvar og saksforberedelse.
- b. **Bør** innebærer at en løsning er anbefalt som god praksis for utøvelse av oppgavene.
- c. **Kan** betyr en mulig løsning.

1.2 Formål

Formålet med anbefalingene er å gi relevant veiledning til kontrollutvalgssekretariatene om hvordan de kan organisere kontrollutvalgets virksomhetsbesøk.

Kontrollutvalgets formål med virksomhetsbesøk er å gjøre seg kjent med og skaffe seg kunnskap om hvordan kommunens virksomheter drives. Samtidig kan virksomhetsbesøket bidra til å gjøre kontrollutvalgsarbeidet kjent.

Anbefalingene skal bidra til god praksis i kontrollutvalgssekretariatene utover lovkrav og lokale regler/bestemmelser.

1.3 Presiseringer og avgrensninger

Anbefalingene gjelder både for kommunale og fylkeskommunale sekretariat.

Anbefalingen gjelder for kontrollutvalgets besøk i kommunens virksomheter og kommunale foretak og selskaper kommunen har eierinteresser i. I anbefalingen brukes begrepet «virksomhet» som en samlebetegnelse.

1.4 Sentrale bestemmelser

Kommuneloven § 23-1 første ledd

Kommunestyret og fylkestinget velger selv et kontrollutvalg som skal føre løpende kontroll på deres vegne.

Kommuneloven kapittel 11 om saksbehandling i folkevalgte organer.

Kontrollutvalgsboka kapittel 4, side 33 i papirutgaven “verksemdsbesøk”.

2. Anbefalinger

2.1 Prosessen

1. Virksomhetsbesøk har flere faser:
  - a. Initiering
  - b. Utvelgelse
  - c. Forberedelse
  - d. Virksomhetsbesøket
  - e. Etterarbeid

2.1.1 Initiering

2. Kontrollutvalget kan vurdere virksomhetsbesøk i forbindelse med utarbeidelse av årsplan, eller ved behov, og prioriterer hvilke virksomheter som skal besøkes, samt tidspunkt og omfang.

2.1.2 Utvelgelse av virksomheter

3. Det som gjør virksomheter aktuelle for besøk kan for eksempel være:
  - Virksomheten er aktuell for forvaltningsrevisjon/eierskapskontroll. Besøket kan gjennomføres enten før en eventuell bestilling, eller etter at rapporten er levert.

- Virksomheter innen områder kontrollutvalget ønsker å vite mere om, for eksempel et helt virksomhetsområde, eller en nyopprettet avdeling/virksomhet.
  - Medieoppmerksomhet
  - Politisk aktualitet
  - Virksomheter som ikke er besøkt tidligere.
  - Virksomheter som tidligere har vært gjenstand for forvaltningsrevisjon og eller eierskapskontroll.
4. Ved valg av selskap som kommunen eier sammen med andre kommuner kan sekretariatet legge fram en vurdering for kontrollutvalget om det er aktuelt med felles besøk.

2.1.3 Forberedelse

5. Sekretariatet bør ta skriftlig kontakt med kommunedirektøren eller daglig leder, og avtale tidspunkt for besøket.
6. Sekretariatet avtaler med virksomheten om hvem kontrollutvalget ønsker å møte under besøket.
7. Sekretariatet bør planlegge virksomhetsbesøket på bakgrunn av utvalgets vedtak og innhente nødvendig dokumentasjon.
8. Besøket må være en del av sakslisten som kunngjøres, og besøket må ha et eget nummer på sakslisten.
9. Sekretariatet bør vurdere om hensynet til personvern og eventuelle taushetsbelagte opplysninger kan medføre at kontrollutvalget må lukke møtet helt eller delvis.

2.1.4 Virksomhetsbesøket

10. Gjennomføringen av virksomhetsbesøket skal skje i tråd med prinsippet om møteoffentlighet.
11. Besøket kan innledes med presentasjon av deltakerne og at kontrollutvalgets leder orienterer om utvalgets arbeid og hensikten med besøket.
12. Virksomheten orienterer om sitt arbeid. Det vil være normalt at kontrollutvalget tas med på en omvisning.
13. Kontrollutvalget kan stille eventuelle spørsmål underveis.

2.1.5 Etterarbeid

14. Sekretariatet bør ta stilling til hva som skal gjøres av etterarbeid, for eksempel å skrive en oppsummering av hovedpunktene fra besøket og innhente virksomhetens presentasjoner og andre relevante dokumenter.
15. Skriftlig dokumentasjon fra besøket skal arkiveres. Dokumentasjon kan sendes til kontrollutvalget, eller legges fram i forbindelse med en evaluering av virksomhetsbesøket.